

Társ
párt
No. 2

10. Te
Havonta 110, negyedéves 320, fél-
évre 600, egészévre 1200
Földre: Havont
félévre 12, egé-
detések díjszah
KELET az er-
dőség egyetlen
Cikkjeink utánu
rás megjelölésé

Arkon L. Pop
Str. 320, fél-
évre 600, egészévre 1200

KELET

DI Ramasetter Róbert

BUDAPEST

Diszter 2. I. e.

POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej
Kedd, 1936. augusztus 25.
5696. EV. ELUL 7. XIX. EVF. 198. SZAM

A német kormány is hozzájárult a francia kormány benem-avatkozási indítványához

A zendülők szerint rövidesen megindul a döntő támadás Madrid ellen. A madridi hadügyminisztérium Cordova közeli bevételét jelenti. Oviedo is kapitulál? A zendülők Madrid bombázását jelentik, a kormány viszont a zendülők repülőgépeinek megfutamisáról számol be

Melilla mellett — egy angol hadihajó ellen — megisméltődött a Kamerun-incidens, — de már békésen el is simult

A spanyolországi polgárháborúval kapcsolatos nemzetközi incidensek sorozata tegnap egy újabbal bővült. A spanyol flottában egyik hajója tegnap feltartóztatta utjában a Gibel Zerjon nevű angol hajót a nyílt tengeren, mintegy tíz mérföld távolságra Melillától. A Kamerun-incidens tehát megisméltődött, azzal a különbséggel, hogy a spanyolok ezúttal angol hajót tartóztattak fel. Az angol kormány az angol hajó feltartóztatása után azonnal utba indította a Repulse nevű angol hadihajót, két torpedóromboló kíséretében. A Repulse tegnap délután négy órakor indult el Gibraltárból és husz csomónyi sebességgel tart Melilla felé. A páncélos fedélzetén az összes ágyuk készenlétben állanak.

Az újabb incidenssel kapcsolatban a Havas londoni tudósítója azt táviratozza, hogy az incidensről Londonba érkezett első táviratokul nagy fontosságot tulajdonítottak ennek az incidensnek. A későbbi angol hivatalos jelentés szerint az angol hajót nem tartóztatták fel a spanyolok, hanem felkérték, ne folytassa útját Melilla felé és térjen vissza Gibraltárra.

Újabb londoni jelentés szerint a Miguel Cervantes nevű spanyol hadihajó, amely a Gibel Zerjont a nyílt tengeren feltartóztatta, bocsánatot kért a Codrington nevű angol hadihajó parancsnokától.

A Reuter újabb jelentése szerint hitelt érdemlő angol forrásból nyert információ arról számol be, hogy

a Gibel Zerjon angol hadihajó feltar-

toztatása miatti incidens Londonban lezártnak tekintik, tekintettel arra, hogy a spanyol hadihajó parancsnoka bocsánatot kért.

Az angol kormány köszönetet mondott a madridi kormánynak ama kijelentéséért, hogy az angol hajókat, ha csak erre valami különleges ok nem adódik, a jövőben nem fogják feltartóztatni és átkutatni. Egyidejűleg az angol kormány tájékoztatta a spanyol kormányt ama felfogásáról, hogy törvénytelennek tekintené az angol hajók feltartóztatását, bármilyen ok miatt történe is az. A nyílt tenger a spanyol partoktól három mérföldre kezdődik. Egyébként a spanyolországi polgárháborúval kapcsolatos diplomáciai helyzetben újabb szenzációs és mindenestre kedvező fordulat történt. Mint Berlinből hivatalosan jelentik,

a német kormány ma közölte a francia kormánnyal, hogy egyetért a francia indítvánnyal, amely a Spanyolországba való fegyverkivitel beállítására vonatkozik. A német kormány e határozatának hozatalánál eltekintett attól, hogy a spanyol hatóságok által elkobzott német repülőgép ügyét még nem rendezték.

Ebben a tekintetben a német kormány fenntartja összes követeléseit és reméli, hogy az összes többi államok megteszik a szükséges intézkedéseket a Spanyolország felé irányuló fegyverkivitel megakadályozása érdekében.

A felkelők Madrid bombázását — Madrid a felkelő repülőgépek megfutamisát jelentik

A spanyol polgárháború vasárnapi harcainak legszenzációsabb híradása közé tartozik az a Reuter jelentés, mely sevillai forrásból azt jelenti, hogy

a zendülők repülői tegnap élenként bombázták a madridi kaszárnyaneget.

A sevillai rádió egyidejű leadása szerint Franco tábornok csapatai megfutamisítottak egy kormánycsapatot és tizenhat gépfegyvert, harminc ágyut zsákmányoltak. A rádió szerint ez a győzelem annál fontosabb, mert a megvert kormánycsapat egyike volt a legerősebbeknek.

Lisszaboni jelentés is arról számol be, tegnap huszonegy felkelő repülőgép bombázta Madridot anélkül, hogy ellenállásra talált volna. A repülők kétszáz bombát dobtak le és mint mesélik, hatalmas pánikot okoztak a lakosság körében.

A zendülők valladoli főhadiszállása szintén arról ad hírt, hogy a felkelő repülői tegnap élenként bombázták Sierra Guadarramát és a Madrid-környéki repülőtereket.

A felkelők eme híreivel szemben a Havas Bayonnéból kelteztett távirata arról számol be, hogy a madridi néppront által

kiadott távirati jelentés szerint

a zendülők repülőit, amelyek bombázni kezdték a Madrid környékén lévő gataféri repülőtereket, a kormány pilótái megfutamították.

A távirat szerint a bombázásnak nem volt emberáldozata s a zendülők erre vonatkozó közleményei nem felelnek meg a valóságnak.

Döntő támadásra készülnek a zendülők Madrid ellen

A zendülők burgosi főparancsnokságától érkezett hírek szerint a zendülők előkészületeket tesznek a Madrid elleni döntő támadásra. Ugyancsak burgosi jelentés arról számol be, hogy tegnap a zendülőcsapatok a kormány guadarramai municiólerakatait bombázták. Mola tábornok számos csapatgyűlést tartott szemlét ezen a vidéken. Egyébként kiemelik annak fontosságát, hogy a madridi kormány rádión át állandóan felhívást ismételt, melyben felhívja a milícia tagjait, hogy menjenek ki a frontra. A zendülők ezt úgy magyarázzák, hogy lelkesedés hiánya mutatkozik a kormány miliciáinak soraiban. Lisszaboni jelentés szerint Quintanar

márki, a burgosi nemzeti kormány lisszaboni megbízottja, a Reuternek adott intervjújában kijelentette, hogy

három-négy napon belül a zendülők meg fogják támadni a kormánycsapatokat Madrid közelében és be fogják venni a fővárost. A felkelők győzelme után Spanyolországot katonai diktatúra fogja kormányozni

és csak később fogják meghatározni azt a rendszert, amely a legmegfelelőbb lesz az ország rendjének és fejlődésének biztosítására.

A Havas a valladoli zendülő főhadiszállás jelentése alapján azt a hírt továbbítja, hogy egy felkelőcsapat a Guadalupe felé vezető úton leverte az ellenséges erőket és nagy veszteséget okozott azoknak. A zendülők tizenhét gépfegyvert, tizenhat teherautót és harminc láda municiót zsákmányoltak. Az avilai fronton a zendülők erős ellenséges osztagot vertek vissza. Egy másik kormánykülönítményt Oviedo vidékén szorítottak vissza a felkelők. Ugyancsak a zendülők főhadiszállása jelenti a Havas utján azt is, hogy a zendülők teljesen körülvették San Sebastiant.

A guipuzcoai fronton és Asturiában a zendülők csapatai győzedelmesen nyomulnak előre. Franco tábornok jelentése szerint a Cordovát ostromló csapatokat tegnap a zendülők repülői sikeresen bombázták. A Le matin Biaritzból szerzett értesülése szerint

ottani körökben az a hír terjedt el, hogy a madridi kormány összes repülői átpartoltak a zendülőkkhöz. Ezt a hírt azonban ezidáig nem erősítették meg.

Lisszaboni jelentés szerint Llano tábornok tegnap azt közölte a burgosi főhadiszállással, hogy csapatainak municióhiánya miatt el kellett hagyniok Guadalupe környékét, azonban mielőtt municióhoz jutottak, megkezdtek előnyomulásukat és visszaszorították a kormánycsapatokat.

A zendülők felgyújtották a malagai benzinkutakat

A Reuter tudósítójának Gibraltárból kelteztet értesülése szerint, amit a zendülők köréből szerzett, a malagai benzinkutakat a felkelők repülőbombái felgyújtották és azok teljesen leégtek. Ugyancsak a Reuter tudósítója jelenti Lisszabomból, hogy a burgosi nemzeti kormány a lisszaboni diplomáciai képviselőnek jegyzéket kézbesített, amelyben tiltakozik a felkelő hadállásoknak francia gyártmányú és francia nemzeti színeket viselő repülőgépek által való bombázása ellen.

A lisszaboni angol nagykövét nem fogadta el a jegyzéket és utasításokat kért kormányától.

A Havas burgosi távirat alapján jelenti, hogy ellenforradalmi körök szerint Barcelonában agyonlőtték Taragonna Vida Baraquer bíborost, aki nagy szerepet játszott Katalónia szeparatista mozgalmában.

(Folytatása a 8. oldalon)

VILÁG TUKR

A zsidó nacionalizmus négy alapelve

Jakob Klatzkin, a kiváló zsidó filozófus a napokban Zürichben és Baselben előadás-sorozatot tartott a zsidó népiségről. A svájci sajtó terjedelmes cikkeiben méltatja a filozófus egyéniségét és tanításait. Bennünket különösen érdekelnek Klatzkinnak a zsidó kisebbségről szóló fejtegetései:

A zsidó nemzeti gondolatnak csak eszmék lehetnek a hordozói, amelyek erkölcsi tartást kölcsönöznek neki és amelyek világosan megvonják a határt közte és a vele szomszédos, de lényegében eltérő, divatos nacionalista áramlatok között. Ez a zsidó nemzeti hitvallás a következő négy alapelvből állhat meg kifejezési formájában:

1. Minden népiségnek meg van a joga és kötelessége, hogy megőrizze eredeti tartalmát; az emberi társadalomnak pedig kötelessége, hogy biztosítsa minden népiség számára az élet jogát. Valamely nép elnyomása kihívó bűncselekmény nemcsak az illető nép, hanem az egész emberiség ellen is.

2. Az ideális állapot a nép és ország tökéletes egysége volna, ez azonban a leggyakrabban nem lehetséges. A népi összekevertségnek historiai tragikumát azonban nem szabad egyedül a kisebbségek vállaira hárítani, hanem viselőik kell a terhet a többségi népeknek is. Az állam hatalmi jogait nem szabad a nemzeti kizárólagosság eszközeivé tenni. Amiként az egyházat elválasztották az államtól, úgy kell elválasztani a nemzetet is az államtól, miként a vallás a polgárok magánügyévé vált, amely semmiben sem befolyásolja jogi helyzetüket, éppúgy a nemzeti hovatartozásnak is magánüggévé kell válnia. Az állampolgári minőségnek nem kell fednie a népi hovatartozás minőségét. Ez két külön szféra, amelyek jól megférhetnek egymás mellett.

Az a német állampolgár, akinek zsidó a népisége, idegen lehet a német népiséggel szemben (Volkesfremder), de nem idegen a német államhoz való viszonylatában (Staatsfremder). A német zsidó, aki teljesíti az állammal szemben fennálló kötelességeit, bizonyára jobb polgár, mint az az árja germán, aki nem teljesíti ezeket a kötelességeket, sőt éppenséggel megkárosítja az államot. A „totális állam” bálványozása végzetes nemzeti tulzás, amely számos országnak és népnek a létét veszélyezteti.

A nemzeti kisebbségi jogok nem priviligiumok, amelyeket az állampolgári egyenlőség megrovíditése árán kellene kialakítani.

3. A zsidó nemzeti öntudatnak befelé és kifelé egyaránt át kell lennie hatva a nemzetfölbőlti igazságosság vezérmotívumától. Kötelességünk továbbá, hogy nemzeti atributeimaink mai kétértelműségéből egy bátor és szigorú egyértelműségre emelkedjünk fel.

Mindenekelőtt ki kell irtanunk számos fogalmat és itéletet, amelyek a velünk szemben jóindulattal viseltető liberális és szocialista körökben a zsidóságról begyökereztek. Le kell lepleznünk ezt a veszedelmes jóindulatot és diszkreditálnunk kell azt. Mire épült fel tulajdonképpen az emancipációs korszak zsidó egyenjogúsítása? A napoleoni elvre: „a zsidónak, mint emberek — mindent, a zsidónak, mint nemzetnek — semmit” Ilyenformán ez az emancipáció a zsidót csupán népi különállása alól akarta „felszabadítani”.

Van-e vajjon joga az asszimilációs zsidóságnak panaszkodni amiatt, hogy a népek megszövik vállalt kötelezettségeiket, amidőn megtagadják tőlünk a teljes egyenjogúságot. Hiszen a mi asszimiláci-

MEGNYILT! **MEGNYILT!**
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
 Str. Lipescani 7. Galeries Lafayette mögött

ónk — amely ennek az emancipációnak előfeltétele volt — ténylegesen nincsen még lezárva és korántsem tökéletes.

Csak a népi alapon álló zsidóknak van igazán erkölcsi jogosultságuk ilyen panaszokkal fellépni, mert mi az egyenjogúságot, mint elemi jogszabályt követeljük és nem népiségünk feláldozásával és árúbabocsátásával akarjuk azt megvásárolni. Mi nem vagyunk német-, francia-, stb zsidók, mi zsidók vagyunk, kötőjel nélkül. Épp ezért elhárítjuk magunktól azt a liberális filozofizmust, amely azzal véd meg benünket, hogy letagadják a zsidó népiség létezését. Mi a jogegyenlőséget, mint az emberiség elemi parancsát követeljük: egyenlő polgárjogok, egyenlő polgári kötelességek. Követeljük továbbá a szétszórt zsidóságnak, mint népiségnek való elismerését.

4. A területiális népeknek nincs joguk, hogy az extraterritoriális népeket nemzetileg elnyomják, vagy polgárjogaikat megfoszassák. Az extraterritoriális népeknek azonban meg van a joguk, hogy népi egyéniségük megőrzésére és visszaállítására törekedjenek. Mert a számtüzében élő zsidó nép szenvedő és szabadság-nélküli marad akkor is, ha polgárjogokat, sőt egyes országokban kisebbségi jogokat is kap. Megfelelő „élet-űr” (Lebensraum) hiánya miatt népiségünket a széthullás és elmerülés veszélye fenyegeti. Nem a külső jogfosztások, hanem a belső törékenség a legnagyobb átok, amely Izraelre nehezedik: a szétszóratásban még a nemzeti igazságosság sem adhat és segíthet sokat nekünk. Erre a kivételes helyzetére való tekintettel követel a zsidó nép otthont magának ősei földjén. Csak a nemzeti értelemben való normalizálódás oldhatja meg a zsidókérdést, egy zsidóság, mint az összes népek számára.

Felhívás

Az Országos Zsidópárt cluji és clujmegyei tagozata ezúton is felhívást intéz minden clujmegyei önállóan dolgozó és iparendélyvel rendelkező iparoshoz, hogy a szakmai kiképzésről és a mesterségek gyakorlásáról szóló törvény 185. szakaszának értelmében kérjék ki új iparigazolványukat (Brevet de meserie) a cluji munkakamara iparos szekciójánál. A kérések benyújtásának végső határideje augusztus 31., az ezután beérkező kéréseket nem veszik tekintetbe, ami az illető iparos szerzett iparjogi jogának elvesztését jelentheti. A kérésben hivatkozni kell a törvény 185. szakaszára és fel kell tüntetni benne a mostani iparendély számát, kiállítás helyét és keltét.

A törvény végrehajtás utasításának hiányában még nem lehet tudni milyen iratokat kell a kéréshez csatolni, valamint azt sem, hogy a terminust meghosszabbítják-e, ezért feltétlenül fontos a kérések fenti határidőig való benyújtása a szerzett jogok biztosítása érdekében. A szükséges iratok később csatolhatók.

Bővebb felvilágosításokkal a Zsidó Párt cluji szekciójának str. Saguna 7. sz. alatti Jogvédő Irodája szolgál, mely a kérések elkészítését és benyújtását is elvégzi. Hivatalos óra fél 1-től fél 2-ig.

A vidéki iparosok kéréseit ajánlott levélben is elküldhetik a Camera de Muncă, secția meseriașilor Cluj, címre. A Zsidó Párt Jogvédő Irodája természetesen nekik is rendelkezésükre áll, a kérések elkészítését és benyújtását illetően.

Az Országos Zsidópárt Cluji és Clujmegyei Tagozata

— Az elnök fia. Az egyik délbrázíliai tartományban elfogták Tiberio Justot, a szomszédos argentinai köztársaság elnökének a fiát. Megállapították róla, hogy már régebben eltávozott Argentínából, miután minden kapcsolatot megszakított apjával. Brazíliában kommunista propagandát folytatott és ezért tartóztatták le. Valószínűleg visszavonulójának Argentínába.

A palesztinai kormány kemény esz- közökkel látott hozzá az arab za- vargások elfojtásához

Ujból kísért a zsidó bevándorlás felfüggesztésének veszélye. A Times éles cikke a kormány politikája ellen. Az arab lakosság is a zavargások befejezését kívánja

Jeruzsálem, augusztus 24. Az elmúlt hét eseményei kemény próbára tették a palesztinai zsidó jisivot. Ez a hét a maga nagy feszültségével és súlyos eseményeivel a zavargások első hetéhez hasonlítható. Tizenöt zsidó áldozatot temetett a jisiv. Az arabok áldozatainak száma természetesen sokkal nagyobb volt. Volt nap, amikor negyven arab esett el a harcmezőn. Ugylátszik, ezen a viharos héten érték el csúcspontjukat a palesztinai zavargások. Csütörtök óta mintha enyhült volna a helyzet Palesztinában s ha nem is szüntek meg a terror-cselekmények, ugylátszik, lefelé hajlik az arab felkelés vonala.

Ebben a fordulatban döntő szerepet játszik a kormány energikus fellépése. A palesztinai angol hatóságok ugyanis most már ténylegesen kemény eszközökkel léptek fel a zavargók ellen. Ez a fellépés pedig nemcsak a fegyveres bandák, hanem a zavargások hátterében operáló arab politikusok ellen is irányul. Legjobb jele ennek az a tény, hogy

egyazon napon, csütörtökön betiltotta és megakadályozta a kormány az arab politikusok és vezetők jeruzsálemi gyülekezését és negyven arabot lőttek le az angol katonák a harci fronton.

A kormány tehát hozzáállott a palesztinai zavargások tényleges elfojtásához és most már elő akarja készíteni a talajt az angol királyi bizottság Palesztinába jövetelére. De míg a zavargások frontján döntő jelentőségű fordulat látható a kormány magatartásában, ami némi megnyugtatót szolgálhat, addig a politikai fronton újból felbukkant a zsidó bevándorlás felfüggesztésének veszélye, ami

a fegyveres támadásoknál is súlyosabban érinti a palesztinai zsidóságot.

A gyarmatügyi miniszter válasza a palesztinai arab tisztviselőknek

Jelentette annakidején az Uj Kelet, hogy a palesztinai közigazgatás arab tisztviselői emlékiratot intéztek a főköormányzón keresztül a gyarmatügyi miniszterhez, amelyben az arab követelések mellett szállottak síkra és az arab ügy felkarolását kérik a kormánytól. Ez a lépése állami hivatalnokoknak olyan precedens volt az angol közigazgatás történetében, ami érthetően a legnagyobb feltűnést keltette. Ugy az angol alsóházban, mint az Agency részéről számos tiltakozás és éles kritika hangzott el ezen aktus ellen.

Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter most küldte el válaszáat a palesztinai közigazgatás arab főtisztviselőinek. A levél hangja feltűnően enyhe és erőltlen. A gyarmatügyi miniszter kijelenti, hogy megérfi a palesztinai arab tisztviselők nehéz helyzetét és köszönetet mond lojalitásukért, amelyekről a jelenlegi nehéz helyzetben tettek tanúságot és reméli, hogy továbbra is hűségesek maradnak a kormányhoz. A zsidó bevándorlás tilalmának kérdését illetően a gyarmatügyi miniszter utal július 22-iki ismert parlamenti nyilatkozatára és újból kijelenti, hogy

miután helyreáll a rend és a nyugalom Palesztinában, a kormány mérlegelni fogja a bevándorlás felfüggesztésének lehetőségét.

Ami a palesztinai araboknak zsidó uralomtól való félelmét illeti, a gyarmati miniszter kijelenti, hogy a kormány nem fogja megengedni, hogy egyetlen közösség uralmi helyzetbe jusson más közösség fölött.

A Times a zsidó bevándorlás felfüggesztése ellen

Egyidejű a gyarmatügyi miniszter válaszával feltűnő cikk látott napvilágot a londoni Timesben, a külügyi hivatal féléhivatalos organumában. A Times fejtegetései abban a megállapításban csúcsosodnak, hogy a palesztinai bevándorlás akár időleges felfüggesztése is logikátlan és bátoriatlan lépés volna az angol kormány részéről. A lap rámutat arra, hogy a palesztinai arabok válasza a királyi bizottság kinevezésére: a terrorizták újabb gáztettei, a százei gyermekek és jaffai ápolónők ellen elkövetett gyilkosságok az arab szélsőségesek azt hiszik, hogy a katonaság, a rendőrség és a zsidók elleni támadásainak fokozásával koncessziókra tudják kényszeríteni a kormányt, amelyek egyet jelenthetnek a mandátum rendelkezéseinek megtagadásával. A lap szerint az eddigi katonai akciók eredménytelenségének oka abban keresendő, hogy a palesztinai kormány mindaddig vonakodott kihirdetni az általános ostromállapotot. A lap ezután rámutat arra, hogy az arabok határtalan provokációi zsidó részről is kikényszerítették az első visszautást és ezzel kapcsolatosan ama reménynek ad kifejezést, hogy a cionista vezetőknek továbbra is sikerülni fog feket tartani híveiket, akik eddig a legnagyobb fegyveremről és önmuralomról tettek tanúságot. Időközben — írja tovább a Times — hírek terjedtek el a zsidó bevándorlás küszöbön álló, időleges felfüggesztéséről, ami nagy nyugtalanságot váltott ki a zsidó lakosság körében és a zsidó nemzetgyűlés összehívásához vezetett. Mindazok után, amik az elmúlt négy hónap alatt történtek, teljesen érthető a zsidók aggodalma. Elképzelhetetlen és felfoghatatlan, hogy öfelsége kormánya ilyen kurzusra gondoljon, miután urbi et orbi ki nyilatkozta, hogy a királyi bizottság mindaddig nem megy Palesztinába, amíg nem áll helyre a teljes rend az országban és hogy a kormány nem hajlik meg az erőszak előtt.

— Ha a királyi bizottság — írja a Times — alapos vizsgálat után azt állapítaná meg, hogy a zsidó bevándorlás túllépte Palesztina befogadóképességének határait és a jövőbeni bevándorlás korlátozását, vagy időleges felfüggesztését ajánlaná, ugy ezt az ajánlást aligha hagyhatná figyelmen kívül az angol kormány.

De ideiglenes bevándorlási zárlat most, abban a reményben, hogy ily módon csil-

lapítsák az arabok elégedettségét és hogy olyan alapot teremtsenek, amelyre a királyi bizottság bevándorlási törvények, korlátozások és rendeletek új épületét emelheti, nem volna sem bátor, sem logikus eljárás a kormány részéről.

A királyi bizottság azért megy Palesztinába, hogy tanulmányozza azt a rendszert, amely 1919. óta van érvényben. Ennek a rendszernek akármilyen megváltoztatása a bizottság Palesztinába érkezése előtt, prejudikálást jelentene és döntő módon egoldalú irányt adna a királyi bizottság vizsgálatának.

Ezzáltal súlyosan megrendülne nemcsak a palesztinai, hanem a többi zsidók bizalma is a mandatárius hatalom igazságossága és jóakarata iránt.

Anélkül, hogy megnyugtatón a arab szélsőségeseket, akik az átmeneti bevándorlási zárlatnál sokkal többet követelnek, ez újabb követelésekre és kilengésekre bátorítaná őket és így győzedelmeskedne Palesztinában az a tan, hogy az erőszakosság kifizetődik. Ezt a tanítást viszont a palesztinai zendülőknel veszedelmesebb és keményebb elemek karolják fel.

Jeruzsálem, augusztus 24. Elénk feltűnő keltett Palesztinában az a cikk, amely a „Falastin” című lapban, a keresztény arabok organumában látott napvilágot. A lap nagy elismeréssel adozik Abdullah emirnek és méltatja annak békeltető és közvetítő akcióját.

Az arabok, — írja a lap, — véget akarnak vetni a jelenlegi állapotoknak, nem azért, mintha feladták volna politikai követeléseiket, hanem mert félnek attól a káosztól, amely a súlyos gazdasági viszonyok következtében állhat elő.

Az arab ültetvényesek és narancs-exportőrök ultimátuma

A Falastin állásfoglalása megegyezik az arab lakosság jelentős részének közhangulatával. Az arab ültetvényesek és narancs-exportőrök gyűlést tartottak Jaffában és elhatározták, hogy a sztrájk beszüntetésére hívják fel a legfőbb arab bizottságot. A bizottsághoz intézett átiratukban figyelmeztetik az arab vezetőket, hogy az ültetvényeken meg kell kezdeniök a munkát, ha nem akarják kockára tenni a következő szezon termését.

Ha három napon belül nem szüntetik be a sztrájkot, ugy a legfőbb arab bizottságot tesszik felelőssé mindazon károkkért, amelyeket az ültetvényesek szenvednek.

Negyven arab halott egy nap alatt

Jeruzsálem, augusztus 24. Augusztus 20-án, csütörtökön, Chedera mellett a yalócás elkeresedett harc dult az angol csapatok és fegyveres arab bandák között. A fegyvertűz során tizenöt arab lelte halálát. Ugyanezen a napon a samariai kerületben, Vadi Amarih mellett huszonöt arab esett el angol csapatok és arab bandák harcában. Így ezen a napon összesen negyven arab terrorista esett el. Hivatalos jelentés szerint az angolok több foglyot is ejtettek, köztük egy európai ültetvé embert, aki ugylátszik, a banda vezetője volt. Kihallgatása során megtagadott minden felvilágosítást és konokul hallgat. Egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, nyílván azért, hogy el ne árulja nemzetiségét.

A 76-ik zsidó halott.

A csütörtöki nap zsidó részről is újabb veszteségeket hozott, amennyiben két újabb zsidó áldozattal hetvenhatra nőtt a zsidó halottak száma. Ramleh mellett egy zsidó autót támadtak meg az arabok. A huszonhárom éves Hans Grünwald, aki a gépkocsit vezette, a helyszínén meghalt. A vezető nélkül maradt gépkocsi beleütközött egy katonai teherautóba. Ennek következtében három zsidó megsebesült, akiket kórházba szállítottak. Gerson Moschijov, aki augusztus 18-án a kirjat anavim támadás során megsebesült, a kórházban kiszendetett.

Tulkarembe házkutatás során a hatóságok puskaport gyártó műhelyt fedeztek fel. A Haifa melletti Tireh falu lakosságát ötszáz font kollektív bírsággal sújtotta a kormány, a haifai zsidó rendőrautó utasainak meggyilkolása kapcsán.

A jaffai arab polgármester nyilatkozatot közölt a palesztinai sajtóban, amelyben élesen elítéli a zsidó ápolónők ellen elkövetett gyilkosságot. A Hadassza ápolónőinek szövetsége tiltakozó táviratot intézett a főköormányzóhoz, a genfi nemzetközi ápolónői világszövetséghez, az angliai és amerikai nőszervezetekhez, stb. A legutóbbi tel-avivi események következtében, a tel-avivi városi tanács követelésére a kormány elrendelte a tel-aviv—jaffai vasuti közlekedés felfüggesztését.

Óriási részvét mellett temették el Tel-Avivban a Jaffában meggyilkolt két zsidó ápolónőt.

A temetésen több mint ötvenezer ember vett részt.

Zsidó polgárok internálása

Nagy feltűnést keltett az egész országban az angol hatóságok azon intézkedése, melynek alapján négy előkelő tibériási zsidó polgárnak a sarafendi foglyotáborba való internálását rendelték el. Ez az első eset, hogy zsidókra is alkalmazzák a szükségrendeletek által előirt internálási büntetést. Az internált zsidó polgárok a következők: Mordecháj Goldzweig magykereskedő, a Malkkabi egyik tiszteltbeli vezetője, Josef Nachmani, a PICA tisztviselője, Josef Abu Lafia és Gubernmann szállodatulajdonos. A Jewish Agency a kerületi biztostnál interviált a zsidó foglyok érdekében és ennek eredményeként a sarafendi foglyotábor helyett egyheti názáreti kényszerartózkodásra ítélték őket.

— Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegék, valamint azok, akik hűgysavas sók túlszaporodásában és közsvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserivíz használata által állapotuk javulását érhetik el. Az orvosok ajánlják.

— A világ legtökéletesebb mérlege. A General Electric Company newyorki laboratóriumában most helyezték üzembe a világ legtökéletesebb mérlegét. Az új mérleg 50 kilogramm súlyig mér, de érzékenyebb a legfinomabb gyógyszerkészítményeknél is. A bemutatón megmértek rajta egy papírlapot, előbb tisztán, azután három ceruzavonással. Kiderült, hogy a három ceruzavonás grafitjának a súlya egymilliomodgram.

„...követni fogsz, Sándor!”

Maniu nagy zalai beszédében sikra szállt a demokrácia és a kisebbségek mellett

A jobboldali pártok és a német orientáció ellen. „Nem válaszolok Vajda Sándor sértéseire” — mondotta Maniu

Zala, augusztus 24. (Az Uj Kelet tud.) A nemzeti parasztpárt zalajmegyei tagozata kongresszusát komoly politikai eseményre avatta Maniu Gyula részvétele. A volt miniszterelnök nagyszabású beszédet tartott, amelynek különös jelentősége abban áll, hogy Maniu ezuttal nem ismert alkotmányjogi beállítottságát hangsúlyozta ki, hanem az ország általános politikai orientálódásával foglalkozva, *katégorikusan és köntörfalazás nélkül állást foglalt a demokrácia mellett és a jobboldali áramlatok ellen.* Természetesen kitért Maniu a „taktika kérdése” is. És itt felhasználta az alkalmat arra, hogy Vajda Sándor deji támadásaira válaszoljon. Az erős kifejezésekre, amelyekkel Vajda egykori politikai feyvertartását illetve Maniu elegánsan és fölényesen reflektált és olyan érzelmi hurokat ütött meg, amelyek az ardeali románság sajátos mentalitásában valószínűleg visszhangra fognak találni.

A demokráciáért

— Arra a kérdésre — mondotta Maniu — hogyan kell ezt az országot vezetni, csak egyetlen válasz adható: *a nép útján és a népet.* Fájdalmas dolog az, hogy Romániában vannak olyanok, akik diktatúráért harcolnak. *Mi csak a demokráciának köszönhetjük, hogy odajutottunk, ahol állunk.* A demokrácia eljövetele előtt az elnyomók uralkodtak Ardealban és a régi királyságban egyaránt. Ha Románia visszamaradt állapotban állt, ez csak a diktatúrának és autokráciának köszönhető. Maniu ezután rámutatott arra, hogy tömegeket igyekeznek félrevezetni azok, akik párhuzamot állítanak fel a demokrácia és a kommunizmus között. A demokrácia nem jelent kommunizmust. Nagy és hatalmas országok demokratikus berendezkedésűek. A nemzeti parasztpárt nem válhat meg ettől a vallástól, a nemzeti demokrácia mély hitétől, ha nem akarja, hogy fiaink és uno-

kaink megátkozzanak. Nacionalistáknak kell lenniük és előmozdítani a román nép érvényesülését.

„Amékkül, hogy hozzányulnánk más nemzetekhez.”

Ez az állam minden ágazatában román nemzeti állam kell, hogy legyen, amelyet a román gondolat hat át. Segíteni kell a román egyházakat és iskolákat, az iparosokat és kereskedőket, az összes román dolgozó rétegeket.

„Ez azonban nem jelentheti azt, hogy üldözzünk más nemzeteket. A többi népeket meg kell akadályoznunk esetleges törvénytelen ségekben, de nem becstelens munkájukban.”

„Tiszteljük a kisebbségeket”

A demokrácia révén segítenünk kell a parasztságot és a dolgozó tömeget, *de tisztelünk kell a velünk lakó kis nemzeteket, hogy a nagy nemzetek is tiszteljék a mi kis országunkat.* Hogyha, mi, akik itthon nagyok vagyunk, az erősebb jogán, elnyomjuk a gyengébbeket, mit fogunk szólni a nagy államokhoz, ha azok az erősebb nyomán el akarnak gázolni bennünket? *Mivel védekezhetünk az ököl jogával szemben? Az, aki arra tanítja önmagát, hogy üldözzék a gyengébbeket, a legnagyobb bünt követi el a román nép ellen.* A mi kötelességünk az, hogy tegyük gazdaggá és műveltté országunkat és tiszteljük a kisebbségeket, mert ha nem, megesszük országunkat, mint ahogy a cigányok megették egyházukat.

— Romániát tehát demokratikusan, az alkotmányos törvények tiszteletbentartásával és a keresztény erkölcsök szellemében kell kormányozni. A királyi palotától az utolsó kunyhóig mindenkinek meg kell hajolnia ezen elvek előtt. Elpusztul az a nép, amely eltér ezektől a szabályoktól, mi pedig nem akarunk elpusztulni.

Az áruló német barátok

— Felvetődik a kérdés, hogy külpolitikai kapcsolatainkban kivel tartunk? E kérdés megoldásához *nincs szükség túl sok fejtegetésre.* Mit akarunk mi? A mi országunkat, mai hatáiraival és békét. *Senkivel sem akarunk területet, és nem akarunk háborút.* A háboru pusztulást jelent, mi pedig fejlődést akarunk. Kikkel kell tartanunk? Azokkal, akik a békét kívánják és nem akarnak hozzányulni határainkhoz: Franciaország, Anglia és a kisantant. Kik akarják a revíziót? Németország, Magyarország és Bulgária. Ennek ellenére is vannak néhányan, akik azt kérik, hogy menjünk Németországgal, a magyarok szövetségeseivel, akik háborút és revíziót akarnak. Fájdalmas dolog látni azt, hogy vannak Romániában pártvezérek is, akik a Németországgal való szövetséget sürgetik. (Felkiáltások: Le Gogával! Le Vaidával! Le Cuzával! Le az árulókkal.)

„Allítom, aki ma a revizionista Németországgal való szövetséget akarja, vagy nem lát tisztán, vagy pedig áruló.”

Románia gazdag ország és kincseire sokan áspirálnak. Németország térképeket osztogat, amelyekben hazánk be van iktatva a nagy német tengerbe. Nem kell ellenségeskednünk a németekkel! Békés nemzetközi kereskedelmi, ipari és kulturális kapcsolatokat tarthatunk fenn velük. *De nagy és megbocsáthatatlan hiba volna, ha szövetségessé válnánk velük.*

A nép szava és a király

Maniu ezután a belpolitikai helyzetet tette analizis tárgyává.

jem ei őket. Igaz viszont, hogy két dologra nem voltam elkészülve. Nem gondoltam, hogy akadnak hatóságok, és állami tisztviselők, akik közokmányokat merészelnének meghamisítani az én kompromittálásomra.

„és nem vártam, hogy az én legjobb barátom, Vajda Sándor testvér beáll azoknak sorába, akik oly igazságtalannul követ dobnak rám.”

Ezeket is el kellett viselnem. És elviselem, ha nem is ugyanazzal a nyugalommal, de azoknak sorsába való beletörődéssel, akiknek van bátorságuk a hatalmasok szemébe mondani az igazat.

„Nem válaszolok a szidalmakra”

— Önök tudják, hogy sok kitűnő barátom volt, akikkel együtt harcoltam nemzeti és politikai törekvéseink megvalósításáért. Sokan velünk maradtak. Egyesek elmentek tőlünk, közöttük nagy emberek, mint Vajda, Goldis, Goga és Iorga, akiknek érdemeit nem vonhatom kétségbe. Egyesek ezek közül az elválás után ádáz harcba kezdtek ellenem és súlyos szavakkal illettek. Egyiknek sem válaszoltam. Szidalmazó szó nem hagyta el számam. Ugyanigy fogok eljárni a jövőben is. Nem válaszolok semmilyen sértésre, bármilyen igaztalan is volna, ha az valamelyik egykori harcos társamtól jön.

A jó vagy rossz szavak igaz vagy igaztalan volta kiderül majd, ha elkészítik a letartat mindannak, amit a földi életünkben végeztünk. Ami Vajda Sándor testvérrel illi, midőn csodálkozva látom, hogy mozdulatlanul és érzéketlenül áll ellenségeim azon kísérleteivel szemben, hogy engem rágalmozó és igaztalan ürügyekkel az erkölcsi kivégzés vérpádjára cipeljenek, sőt oda áll azoknak táborába, akik engem szidalmaznak — a vérpadra lépő Danton szavaira emlékeztetem, amelyeket Robespierrehez intézett:

„Követni fogsz, Robespierre!”

A német evangélikus egyház nyílt támadásba ment át a nácik ellen

Vasárnap a német templomokban vádiratot olvastak fel a náci rendszer ellen

Berlin, augusztus 24. A Havas távirati iroda jelenti: A protestáns egyház összes lelkesült vasárnap délelőtt kiáltványt olvastak fel Németországban, amelyet az evangélikus kereszténységhez és a Németországot vezető hatóságokhoz intéztek. A kiáltvány többek között ezeket mondja:

A német nép történelmi fontosságu határozatokat van hivatva hozni. Meg fogjuk látni, hogy a keresztény hitnek lesz-e hona Németországban. Ma megcsufolják nálunk Jézus Krisztus evangéliumát.

Az állam és a párt hatalmukat az evangélium és azok védelmezői ellen fordítják.

Hosszu ideig hallgattunk. Tudomására hoztuk a Führernek mindazt, ami a keresztény öntudatot bántja. Ma ki kell lépünk a hallgatásból. A keresztények után kímédeknek és összes erkölcsi támaszaikat rombadöntik. Mély fájdalommal vagyunk kénytelenek mindezt megmondani. Kérjük, hogy a német ifjúságot ne akadályozzák meg abban, hogy keresztény és családi életet élhessen. Kérjük az összes polgári hatalmakat, ne

SZEZÓN ELŐTT OLCSÓ ÁRAK!

Szörmeszükségletét, alakításait most olcsóbban eszközöli heti szalonomban Regele Ferdinand 21 (Farkas Ernő házudvar)

WEISZ TIBOR

— Ha engem lefejeznek a rágalmak, akkor...

— „...követni fogsz, Sándor!”

— De nem amíg én életben vagyok, mert addig én megvédelek!

A jobboldali eszmék ellen

— Nem vagyok politikai fanatikus, de hiszek pártom igazságaiban és kérem önöket, tartsanak ki a nemzeti parasztpárt és programja mellett. A liberális párt, Vajda pártja, a gogisták, az avereszkánusok, és a vasgárda, tőlünk idegen és ellenséges alakulatok, amelyekkel szemben energikus harcot kell folytatnunk. A vasgárdától elválaszt bennünket a program, a metódusok, a belső és külső célkitűzések. Nem tűrhetjük, hogy testvérek közötti politikai kérdéseket az erőszak eszközével oldjanak meg.

Maniu ezután tanácsolta, hogy a paraszt gárdákat mindenütt szervezzék meg. Ezek a gárdák ne támadjanak, de védekezzenek, ha megtámadják őket. A kis pártok a legnagyobb szerencsétlenséget jelentik az országra. A legkevésbé sem értettem egyet Ducával, amikor a vasgárda megszüntetését határozta el. Hagyni kellett volna, hogy szabadon működjenek, mert ezen az úton mindenkorra kompromittálta volna magát. Ellene vagyok a jobboldali pártok eszméinek. A demokráciát akarjuk, az eszmével harcolunk, nem fegyverekkel és nem uccai kilengésekkel. *A nacionalizmushoz érvek kellenek és nem öklök. Nem tűrhetjük az ilyen fajfajú propagandát. Fel kell világosítanunk a népet arról, hogy milyen szakadékhöz vezet ezeknek a pártoknak a politikája.*

Maniu végül kijelentette, hogy a nemzeti parasztpárt összes tagjai egyetértéssel Mihalacheval a pártban teljes az egység. Maniu beszédét hatalmas lelkesedéssel fogadta a pártkongresszus.

Munkás Mozgó

Augusztus 25, 26, 27, 29 és 30-án 3, 5, 7 és 9 órákor

Két szennáció! Egy helyár!

I. GUSLEAR

A világhírű orosz balalajka zenekar koncertezik.

II. Gyilkosság a fedélzeten

Izgalmas tengeri dráma. Főszerepben: Robert Taylor és Jean Parker. műsor előtt Hirdető. Helyárak: 10 és 12-3 lej.

SPORT

Megindult a nemzeti bajnokság őszi fordulója

Cluj, augusztus 24. Az őszi sportszezon az elmúlt vasárnapon bel- és külföldön kezdetét vette. A sportéletet mindenütt élénkebbé tette az olimpiáról hazatérő amerikai és japán atléták és uszók vendégszereplése. Romániában Aradon zajlott le az első nemzeti bajnoki mérkőzés az AMEFA és a Chinezul csapatai között. A vasárnapi változatos sportnapról alábbi részletes tudósításunk számol be:

AMEFA—CHINEZUL 2:1 (1:1)

Arad, augusztus 24. A mérkőzést a munkáscsapat erős küzdelem után, de biztosan nyerte meg. A 20. percben Batrin egyéni játékkal lötte az első gólt, a 29. percben a Chinezul Klimek fejesgóljával egyenlített. A II. félidő 13. percében Cucula beadásából Batrin megszerezte a győztes gólt. Bíró C. Radulescu.

AZ ADMIRA KIKAPOTT BUCURESTIBEN

Bucuresti, augusztus 24. A Venus nagy-szerű játékkal megérdemelten győzte le az osztrák bajnokságot. Az 5. percben Sepi, a 9-ben P. Valcov góljaival már 2:0-ra vezet a Venus, a 13. percben Bican fault miatt megítélt tizenegyesből lövi csapata első gólját. A 20. percben Bican szabadrúgásból egyenlített, a 34. percben Petea labdájával Sepi a győztes gólt lövi. A második félidő változatos, de eredménytelen játékkal telt el. 16.000 néző. Bíró T. Iliescu.

UJ REKORD A PREDEALI KAROLY-KUPA VERSENYEN

Predeal, augusztus 24. Az atlétikai Károlykupa versenyek eredményei a következők:
Távolugrás: 1. Ionescu Crum 676 cm, 2. Csáklány CFR 651 cm.
5000 m: 1. Din Cristea St. Roman 16 p 06.4 mp.
Gerelydobás: 1. Vămanu St. Roman 55.55 méter.
Súlylökés: 1. Herszényi OAC 13.51 m, 2. Gurău Braila 13.48 m.
400 m: Az előfutamon a legjobb időt Jordache érte el 52.4 mp-cel.
100 m: 1. Dejenariu Vif. Dacia 11.1 mp, 2. Chitasesu V. D. 11.3 mp.
Hármasugrás: 1. Calistrat 13.66 m. Országos rekord.
4x100 m: 1. Viforul Dacia 46.2 mp.
Diszkosz: 1. Havaletz 44.07 m.
110 m gát: 1. Maesciuc 15.6 mp.
400 m: 1. Jordache 52.4 mp.
200 m: 1. Jordache 23 mp.
Rudugrás: 1. Neacsu 310 cm. Dr Bíró nem indult.

A brasovi teniszevénny. Az országos tenisz verseny felfüggesztését Pusztaf TC nyerte, aki a döntőben 4:6, 2:6, 6:4, 6:4, 6:2 arányban verte Botez. 3. Erős Csibi Haggibor és Benedek Bistrița. Férfipárosban 1. Hamburger—Réti, 2. Pusztay—Benedek, 3. Botez—Erős Csibi. Döntő: 6:2, 6:4, 6:1. Női egyes: 1. Barabassy TC Cluj, 2. Roncea. Döntő: 6:4, 6:4.

GYONYORU EREDMÉNYEK A JAPAN-MAGYAR USZÓVERSENYEN

Budapest, augusztus 24. A magyar uszószezon japán-magyar versenyének második napján nagy küzdelem után mindkét résztvevő európai és magyar rekord született. Részletes eredmények:
100 m hát: 1. Yoshida 1.11.2 p, 2. Gombos 1.11.4 p (magyar rekord).
200 m mell: 1. Homuro 2.47.2 p, 2. Fábian 2.54.8 p.
400 m gyors: 1. Makino japán 4.52.6 p, 2. Lengyel 4.58.2 p.
1500 m: 1. Gróf 13.18.8 p (magyar rekord).
2. Nagami II. japán.
4x200 m staféta: 1. Japán 9 p 06.6 mp, 2. Magyarország (Gróf, Lengyel, Abay-Nemes, Csik) 9 p 10.8 mp. Európai és magyar rekord.
800 m: 1. Olakino japán 10 p 19.3 mp, 2. Gróf 10 p 35.4 mp.
100 m mell: 1. Engel 1 p 14.6, 2. Homuro japán 1 p 15 mp. A fiatal szegedi kezdő óriási meglepetést keltve legyőzte a nemzetközi nevű japán versenyzőt.
A vasárnapi vízipólomeccset az olimpiai bajnok magyar csapat 12:0 (5:0) arányban nyerte.

Az Ujpest kikapott a Phobustól. Budapestről jelentik: A nemzeti bajnokság első napjának eredményei: Hungária—Elektromos 5:1 (1:1), Phobus—Ujpest 1:0 (1:0), Ferencváros—Erzsébet-Soroksár 5:1 (1:0), Budapest—Budai 11 7:2 (3:0), Nemzeti—Haladás (Szombathely) 5:1 (3:0), Bocskai—III. ker. 5:1 (1:1).

Az U folytatja győzelmi sorozatát. Kownóból jelentik: Az Universitatea turacsapata csütörtökön Liepajában a lett bajnok Olimpia elleni revánsmérkőzését is megnyerte 5:3 (1:2) arányban Szaniszió (2), Draga, Orza és Jesan góljaival. Az U csak tíz emberrel játszott, mert Borgeat az első percekben kiállították. Ploesteanu ezen a meccsen sérülése miatt nem játszott. Szombaton az U tízezer néző előtt Kownóban a litván válogatottnak 2:1 (0:1) arányban győzte le Draga és Jesan góljaival, a mérkőzést a kownói rádió is közvetítette.

Uj 800 m-es síkfutó világrekord. A svéd atlétikai szövetség rendezésében az olimpia legsikeresebb versenyzői részvételével atlétikai versenyt rendezett. Néhány ragyogó eredményt értek el az atléták. A gerelyvetést Stöck német 73.37 m-mel nyerte, a 800 m síkfutásban Cumingham USA 1.49.7 mp-vel világrekordot állított fel.

Párizsban az amerikai Glichmann 100 m-en 10.3 mp-es idővel beállította a világrekordot.

KÖZGAZDASÁG

Az új munkatörvény megfosztja a konfekciókereskedők többségét kenyérétől

Az új munkatörvény szigorával csak lassanként kezdünk megismerkedni, amint a törvény alkalmazására sor kerül.

Ismeretes, hogy az új törvény többek között úgy intézkedik, hogy az iparosoknak képzési igazolványt kell váltaniuk, amire a törvény életbelépésétől számított hathónapi időt engedélyeztek. Hasonlóképpen elrendelte a törvény a régi iparigazolványok kicserélését is, négyhónapi időn belül.

Ezeknek a kicseréléseknek a folyamán derült aztán ki, hogy a törvény egyes iparoskategóriákat a legnehezebb helyzet elé állít. Ez elsősorban az adásvételi kereskedőkre vonatkozik. Az új törvény ugyanis az iparüzést csak képzett iparosoknak engedélyezi *művezető alkalmazását, ha az üzem 10 munkánál vagy husz lőerőnél többet foglalkoztat.*

A konfekciókereskedők nagyrésze saját

műhelyt tart fenn, azonban mivel képesítéssel az üzletlajdonos a legtöbb esetben nem rendelkezik, a megelőző ipartörvény értelmében szakszerű képzéssel rendelkező munkavezetőt alkalmaztak. Ennek a rendszernek, amely száz és száz család egzisztenciáját biztosította, teljesen véget vet az új törvény.

Hasonlóképp alakul a helyzet azonban számos más iparágban is, ahol a cégtulajdonosnak nincs meg az ipari képzése, hanem művezetőt alkalmazott és jelentett be. Vonatkozik ez a szomorú helyzet azokra a kisipari üzemekre is, ahol a családfelelő elhunyt után az özvegy vette át a vállalat tulajdonjogát egy művezető bejelentése mellett.

Nem is tudhatjuk, hogy az új ipartörvény eme rövid szakasza hány család szájából veszi ki a mindennapi betevő falatot, anélkül, hogy újabb életlehetőségekről gondoskodna számukra.

Rövid üzleti hírek

Scherg posztógyár Brasov mult évi mérlegét most publikálta, mely szerint a gyár 266 millió lej saját tőkét után 28 millió lej tiszta nyereséget ért el, ami husz százalékot meghaladó jövedelmezőséget jelent. — A Foresta-konzernhez tartozó romániai vállalatok már évek óta igen rezerváltan viselkednek, s működésük inkább a likvidáció látzatát keltette. Ujabbban, a falkivitel fellendülése következtében, úgy látszik a Foresta-vállalatok is élénkebben be akarnak kapcsolódni a romániai exportüzletekbe. Enek a tanujele, hogy a konzern egyik leányvállalata, a Valea Fiaului újabb erdőségeket vásárolt 850 hektár kiterjedésben Bacau megyében. A Valea Fiaului a fenyőanyagért köbméterenként 70 lejt, a tűzifaanyagért 11 lejt fizetett. A kitermelési szerződés 15 évre szól. Az erdőség faanyagának feldolgozására a vállalat iparvasutat épített. Banca Moldova S. A. Iasi most tette közzé mult évi mérle-

gét, amelyben 60 millió lej részvénytőke után 68 ezer lej veszteséget tüntet fel. A bank betétállománya 9 millió lejre zsugorodott össze. — Lemn-Product S. A. R. Satumare nemrégiben megvásárolta a CAPS egyik maramuresmegyei erdőségét. A szövetségi központ az illetékes törvényszéktől az adásvételi szerződés megsemmisítését kérte, azzal az indoklással, hogy az erdőlásról a CAPS nem értesítette a szövetségi központot, amire pedig a szövetségi törvény kifejezetten kötelezi az erdőkincstárt.

Ujabb iparcikkekre terjesztették ki a kompenzációs rendszert. Ujabb királyi rendelet szerint kompenzációs uton exportálhatók a következők: újabb iparcikkek: csontliszt, zsirakó 10 százalékos devizabeszolgáltatás mellett, borsliszt devizabeszolgáltatási kötelezettség nélkül, furnér 15 százalékos devizabeszolgáltatással, gyermekjátékok 10 százalékos devizabeszolgáltatással, autószivattyúk devizabeszolgáltatás nélkül, gumivásznak és szalagok, gumiöbnyövek, gumicsövek, autók és motor-

Aki meg akarja ismerni a cionista mozgalmak okait, előzményeit és vezető egyéniségeit, olvassa el SZABÓ IMRE

UJ ZSIDÓK

című, a napokban megjelenő 180 oldalas kötetét.

Mesea Hess — A. D. Gordon — Herzl Tivadar — I. Trumpeldor — Rachel

érdekes, szórakoztató és tanulságos életrajza

Ifjúsági csoportok, iskolák, kulturegyetkek husznál több példány megrendelése esetén jelentékeny árkedvezményt kapnak. Megrendeléseket pontosan elintézi az Uj Kelet Könyv-osztálya Cluj, Str. Barca L. Pop 10.

אתרוגים לזכרים והדסים

Liefert billigst, in Engro & Detail

Josef Ráth

Sirada Dorobanilor 27

SIGHEȚ Maramures

פאן ראש השנה אן האבע איין לאגער אין

אראדעא מארע

kerékpárgumik, autók és kerékpár belső-gumik, légkamrák gumiból, gumilábbelik, gumisarkok, gumitalpak, vulkanizált gumiból készült cikkek, technikai és ipari célokra, vulkanizált kaucsukból készült orvosi és egészségügyi műszerek devizabeszolgáltatási kötelezettség nélkül, végül cement szintén devizabeszolgáltatás nélkül.

Nem szabad szeptember 15-ike előtt eladni új-diót. A cluji iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a földművelésügyi minisztérium 171.711. sz. körrendelete alapján a dió termést nem lehet leszedni és eladni szeptember 15. előtt. A fentiekkel azzal közöljük, hogy akik ezen rendelet ellen vétenek, az árut elkobozzák és bíróság elé állítatnak, mint akik értenet és a közegészségre ártalmas gyümölcscsel kereskednek.

Beiratkozások a cluji iparos és kereskedő tanonciskolába. A cluji városi iparos és kereskedő tanonciskolába való beiratkozások 1936—37. tanévre szeptember 1-én kezdődnek és szeptember 15-ig tartanak. Beiratási díj 275 lej. A beiratkozások sorrendje a következő: Szeptember 1—5-ig az I. osztályba iratkozó tanulók kötelesek jelentkezni. Szeptember 7—9—10-én a II. osztályba iratkozók jelentkeznek. Szeptember 11—12-én a III-ik osztály tanulói iratkoznak be. Szeptember 15-én azok beiratkozása folyik, akik az inasiskola kereskedelmi tagozatát látogatják. A szeptember 15-e után leszerződő tanoncok kötelesek a szerződés aláírását követően azonnal beiratkozni. 1936 október 1. után pedig nem iratkozhatnak senki többé az iskolába. A javítóvizsgák ideje szeptember 4, 5 és 7-ikén, délután 10—12 és délután 4—6 órák között tartatnak meg. Az előadások 1936 október 1-én délután 3 órakor kezdődnek az iskola épületében str. Moldovei Nd. 2.

A bucaresti tőzsde az elmúlt héten élettelen volt, a kínálat kimaradása miatt azonban bizonyos mérvű szilárdulás is tapasztalható volt egyes kategóriákban. A fixkamatotású papírok piacán az árfolyamok tartottak, a kisajátítási kötvényekben folytatódott a hausse-spekuláció, a valutára szóló értékek szilárdabbak, még a francia frankra szóló kötvények is. A Stabilizarea fél ponttal 53½-re, a Desvoltarea egy ponttal 33.75-re, a Renta Impropriarerei egy ponttal 44.7-re, a Renta Impropriarerei ököjradék egy ponttal 44-re, az 1933. évi renta 44½-re, az Inzestreaa kötvény nagy címlettel 58.75-re, a kis címletek 52.25-re szilárdultak, az adópon egy ponttal 30½-re lamyhult, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény változatlanul 26½. A bankrészvények tartottak, a Banca Nationala 25 lejjel 4425 lejre javult, a többi változatlan, a Romaneasca 295 lej, a Comro 125 lej, a Credit Roman 210 lej, a Credit Industrial 580 lej. A biztosítási papírok üzlettelene, változatlanul árfolyamokkal a Dacia-Romania 4400 lej, a Generala 1150 lej, az Agricola-Fonciera 230 lej, a Nationala 200 lej. A patróleumrészvények szilárdultak. Az Astra-Romana 15 lejjel 760 lejre, a Steaua-Romana 15 lejjel 355 lejre, a Credit Minier 5 lejjel 238 lejre javult, a Concordia változatlanul 390 lej, a Redeventa 143 lej. Az ipari részvények hullámzóak. A Resita 8 lejjel 440 lejre javult, a S. T. B. 15 lejjel 1315 lejre, a Mica 5 lejjel 1250 lejre lamyhult, a Letea változatlanul 675 lej.

Pénzpiaci jelentés. A Banca Nationala az elmúlt héten az összes hivatalos árfolyamokat változatlanul hagyta. A szabadforgalmi devizák piacán élénken kommentálják a Banca Nationalának azt a magatartását, hogy augusztus 6. óta egyetlenegy márkátétel aprobációját nem intézte el, ugyanakkor olyan értelmű rendelkezéseket adott ki, amely szerint a márkátételek három napon belül értékesítendők. Az érdekeltek többször intervenáltak a Banca Nationalánál, azonban sikertelenül, amiből azt a következtetést vonják le, hogy a Jegybank vezetősége meg akarja szüntetni a márká szabadforgalmát. Emellett bizonytani az is, hogy a Jegybank a beszoiglatott márkáért még ma is 37.50 lejt ad, viszont az eladási árfolyam 42 lejt.

Ha

A vadio kell

Moszkva,

magy össze- előrevárt it- lálra itélték- tet tizévi- amikor e so- hradás ar- it-e kegyel- Talán az- dön, ugy po- moszkvai it- váltott ki, fogja hang- De ez eg- zen ismerj- it. A szovj- le akar szá- és pontosab- alábbis meg- ebben az es- tása alatt a- mezési jogá- Mint már- tárgyalásán- pott össze- prioritását- sztalini „sz- ban, béke a- koncepció. A trockis- lini felfogá- szovjet-hata- Nagy kér- meghangula- ges végrehá- ni ujra a tr- ban.

Az egész- várt itéletre- mak be: Moszkva, novjev-féle- halálra itélt- ir elő, amit- ni. A halál- végrehajtó- évi kénysze- deményezés-

Az itélet- sárnap délu- zinpadi je- és vádolt-t- végül magy- közben a g- félelemtől z- hangoztattá- szeretik és- nyugodtabb- selkedett, igazságos l- a mozgalon- kijt vádolt- Smirnov ve- séges hive, azokat a- Trotkij fe- hogy Szt- ben vett ré- tott fenn 3 és fél év- tudja, hogy- el. Beszéde- is gyüilölk- hirdették a- vádoltak

A Taas- végén az- közül Mra- kaew és I- niük emelt- Zinovjevre

Londoni- népbiztos, kosságot k- letéről ed- Oslói je- te Tomski- lentette a- tlenelmi je-

Halálraítélték a moszkvai összeesküvő-per összes vádlottait

A vádlottak egyike: Tomszki, volt népbiztos öngyilkos lett. Három napon belül végre kell hajtani az ítéletet. A végrehajtóbizottság megkegyelmezhet a vádlottaknak

Moszkva, augusztus 24. A moszkvai nagy összeesküvés perben elhangzott az előrevárt ítélet: az összes vádlottakat halálra ítélték. Bár a szovjet végrehajtóbizottságának módjában áll a halálösítéletet tizévi kényszermunkára átválttatni, amikor e sorokat írjuk, még nem érkezett híradás arról, hogy a végrehajtó-bizottság ítélet-kegyelmezési jogával, vagy sem?

Talán az a körülmény, hogy a külföldön, úgy polgári, mint munkáskörökben a moszkvai ítélet elég kedvezőtlen reakciót váltott ki, esetleg a halálraítéltek javára fogja hangolni a végrehajtó-bizottságot.

De ez egyelőre csak feltevés, mert hiszen ismerjük Sztalin tényleges szándékait. A szovjet-diktátor állítólag véglegesen le akar számolni ellenzékével, helyesebben és pontosabban a trockistákkal, vagy legalábbis meg akarja félemlíteni őket — s ebben az esetben aligha fog élni az irányítása alatt álló végrehajtóbizottság kegyelmezési jogával.

Mint már hangoztattuk: a moszkvai per tárgyalásán két forradalmi koncepció csapott össze egymással: a világforradalom prioritását hirdető trockista felfogás és a sztalin „szocializmus először egy országban, béke az összes polgári államokkal” — koncepció.

A trockistákat egyelőre legyőzte a sztalin felfogás, mely mögött a tényleges szovjet-hatalom áll.

Nagy kérdés azonban, hogy az ítélet tömeghangulati reakciója és az ítélet esetleges végrehajtása nem-e fogja megerősíteni újra a trockista ellenzékét Oroszországban.

Az egész világon nagy érdeklődéssel várt ítéletről alábbi tudósításaink számolnak be:

Moszkva, augusztus 24. (Rador.) A Zinovjev-féle terrorista per összes vádlottait halálra ítélték. Az ítélet golyóaltali halált ír elő, amit 72 órán belül kell végrehajtani. A halálösítéletet a szovjet központi végrehajtó-bizottságának módjában áll 10 évi kényszermunkára változtatni saját kezdeményezésére is.

Az ítéletet megelőzőleg a vádlottak vasárnap délután is egymásután rendeztek szinpadai jeleneteket. Önmagukat vádolták és vádlott-társaikat a végsőkig bevádolva, végül magukat fasisztáknak nevezték, mielőtt a gyűlölettel tájékoztak, majd a félelemtől zokogtak. Később könnyezve azt hangoztatták, hogy Sztalint végtelenül szeretik és tisztelik. Kamenev, aki a legnyugodtabban és a legmegfontoltabban viselkedett, kijelentette, hogy büntetésük igazságos lehet, de meg akarja világítani a mozgalom eredő okait. Zinovjev Trotszkijt vádolta és szenvedélyesen támadta. Smirnov volt népbiztos, Trotszkij régi hűbéres hive, kijelentette, hogy nem vállalja azokat a szidalmakat, amelyeket társai Trotszkij fejére szórnak. Elismeri azonban, hogy Sztalin-ellenes titkos összeesküvésben vett részt és titkos kapcsolatokat tartott fenn Trotszkijjal. Minthogy azonban 3 és fél év óta börtönben ül, az alatt nem tudja, hogy a többi vádlottak mit követtek el. Beszéde alatt vádlott társai továbbra is gyűlölködve szidták Trotszkijt. Majd kihírdették a halálos ítéleteket, melyeket a vádlottak csendben hallgattak végig.

A Taas iroda jelentése szerint az ülés végén az elnök felszólítására a vádlottak közül Mratkowski, Dreuzer, Reingold, Bakaw és Dickel ismét beismerték az ellenük emelt vádat, de a bünt Trotszkijra és Zinovjevre hártották.

Öngyilkos lett Tomszki, az egyik halálraítélt vádlott

Londoni jelentés szerint Tomszki, volt népbiztos, a per egyik fővádlottja öngyilkosságot követett el. Az öngyilkosság részleteiről eddig nem érkeztek hírek.

Oslo-i jelentés szerint amikor hírül vette Tomszki öngyilkosságát, Trotszkij kijelentette a sajtónak, hogy az aktusnak történelmi jelentősége van. Az orosz kommu-

nista párt politikai irányításában eleinte Lenin, Trotszkij, Kamenev, Rikow, Tomszki és Sztalin vettek részt. Lenin meghalt és a többi ötöt azon állam elleni összeesküvés vádolják, amelyet ők maguk alkottak meg. Trotszkij méltatta Tomszkit, azt állítva, hogy az ő öngyilkossága a bolsevista párt halálát jelenti, annak tradíciói és programja elárulását.

Moszkvai jelentés szerint viszont az egész országban a munkások egyhangulag helyeslik a hozott ítéletet, amely megfelel 170 millió ember létérdekének, akik a szovjetunió népét alkotják.

Nagy szenzációt keltett Londonban az ítélet

London, augusztus 24. (Rador.) A moszkvai per nagy szenzációt keltett az összes angol körökben. A Daily Express azt állítja, hogy minden olyan hír, amely szerint Trotszkij együttműködött volna a német nációkkal annak a rendszernek megdöntése érdekében, amit Leninnel együtt ő alkotott, teljesen a fantázia birodalmába tartozik. Miután Trotszkij oroszországi hívei erősek, Sztalin sietve és kiméltlenül kiírta az ellenzékét, mert azt hiszi, hogy külső támadás van készülben Oroszország ellen.

London, augusztus 24. (Rador.) A moszkvai sajtó erőteljesen támadja Walter Citrinet, az angol szakszervezetek főtitkárát, a szovjetkormányhoz intézett távirata miatt amely a Zinovjev-perre vonatkozik. A lapok azzal vádolják Citrint, hogy a „német fasizmus ügynöke”. Citrine tegnap este kijelentette, hogy meg van szokva a szovjethatóságok támadásaihoz.

Trocskij nyilatkozata a moszkvai ítéletről

Oslo, augusztus 24. (Rador.) Amikor tudomást szerzett a moszkvai ítéletről, Trocskij a következőket jelentette ki:

— Ez a Kirow meggyilkolásával kapcsolatos második per azért indult meg, mert orosz politikai körök nyílt bizalmatlanságot tápláltak az első per értéke iránt. Hogy ezt eloszlatassák, a vádlottakat rábírták arra, jelentsék ki bűnösségüket a törvényszék előtt. De a per igazi politikai fontossága abban áll, mit fognak határozni a régi bolsevikiek: Zinovjev, Kamenev és a többiek sorsa felett. A kormány nem érzi magát köteve a GPU azon, a vádlottaknak tett ígérete által, hogy beismert vallomás esetén nem fogják kivégezni őket. A sorsuk feletti végső elhatározás attól függ, hogyan fog a világ közvéleménye reagálni a halálos ítéletre, amelyeket a szovjetállam tényleges megalapítói felett mondtak ki.

Katonai forradalom tört ki Albániában?

PARISZ, augusztus 24. (Rador.) A Le Matin Londonon keresztül kapta azt a hírt, hogy az athéni lapok értesítése szerint Albániában katonai forradalom tört ki. Számos tisztet letartóztattak, kihírdették az osromállapotot. Hivatalos helyről nem erősítették meg a hírt.

A zsidó világkongresszus exekutívéje érintkezésbe lép a szovjetkormánnyal

Robert Stricker nyilatkozata a genfi kongresszusról és az oroszországi zsidóság kérdéséről

Bécs, augusztus 24. Robert Stricker műszaki tanácsos, a bécsi hitközség alelnöke, érdekes nyilatkozatot közöl az Echo című lapban a genfi zsidó világkongresszusról. A nyilatkozatban behatóan foglalkozik az oroszországi zsidóság kérdésével is és többek között a következőket mondja:

— Az orosz zsidóság nem vehetett részt a kongresszus munkájában, de annál nagyobb teret foglalt el a kongresszus tanácskozásain az orosz zsidóság kérdése. Tudvalevőleg a szovjetunióban papíron teljes érvényt nyert a zsidók egyenjogúsága, a gyakorlatban azonban a zsidóknak minden nemzeti és vallási tevékenységét „ellenforradalminak” minősítik és mint ilyen, szigorúan tiltják. Míg az összes többi nemzetiségnek megengedik, hogy ápolják nemzeti kultúrájukat, a héber nyelv oktatását és nyilvános használatát börtönnel és szibériai száműzetéssel büntetik. Hasonlóképpen minden propagandát, amely

Palesztinára vonatkozik. A zsidó világkongresszus állást foglalt ebben a kérdésben és felhatalmazta az exekutívét, hogy lépjen érintkezésbe a szovjetkormánnyal ezen korlátozások feloldása és a bebörtönözött cionisták tömegének szabadlábrehelyezése érdekében.

A kongresszus legfontosabb ténykedése az volt, hogy az exekutive megválasztása után az amerikai dr. Stephen Wise vezetésével megteremtett egy szervet, mely jogot nyert arra, hogy különböző kormányokkal kapcsolatokat teremtsen. Mint ismeretes, a zsidó világkongresszus Genfben megválasztott exekutívéjének tagjai: Robert Pollak Párizs, M. Jaarblum Párizs, I. Jefroikin Párizs, dr. L. Kubovitzki Antwerpen, I. Neiditsch Párizs, dr. M. Nurok Riga, M. L. Perlzweig London, prof. Georg Bernhard Párizs és a svájci hitközségek szövetségének egyik képviselője, akit később neveznek be.

Diákok és nyomdászok félmillió lejes jegypanamáját leplezték le Bucurestiben

Az összes sporteseményekre hamis jegyeket adtak el

Bucuresti, augusztus 24. (Az Uj Kelet tud.) Julius 26-án nemzetközi boxmérkőzés volt Bucuerstiben. A rendezőség a bejáratnál két fiatalembert leplezett le, aki a pénztári áron alul akartak eladni belépőjegyeket. A fiatalembereket, Ion Brandaburt és Constantin V. Iont vallatóra fogták, de ezek azzal mentették ki magukat, hogy egy ismeretlen félláron adott el nekik belépőjegyeket, ők pedig csak kis haszonnal akartak tudni azokon. Miután megbízható szemtanúk megerősítették a fiatalemberek állításait, a rendezőség nem cá-

nált nagy dolgot a leplezésből. A meccs végén azonban mégis utánanéztek a dolognak és megvizsgálták a bejáratnál a gyűjtődobozba dobott ellenőrző jegyeket. Megállapították, hogy

nem kevesebb, mint 1000 hamisított jegy van a dobozban

és ezek a hamisítványok olyan tökéletesek, hogy a jegyszedők nem is vehették észre a hamisítást. Így is csak a jegyek folyó számaról lehetett felismerni a hamisítást.

A közelebbi vizsgálatnál aztán megállap-

tották, hogy a jegyeket ugyanarra a papírra nyomták, mint a hivatalos nyomtatványokat, csak éppen a perforált betűknél volt alig észrevehető különbség. A hamisítónak alighanem nem volt pénzüki perforáló gépre és egyszerű suszter-árral perforálták a jegyeket.

A rendőrséget azonnal értesítették arról, hogy százezres tételekben sportjegyeket hamisító banda működik a fővárosban. A rendőrség figyelemmel kísérte a fekete jegyárusokat. A hetekig tartó megfigyelések eredményeképpen a rendőrség az összes hamisítót letartóztatta. A hamisítók között meglepetésre három egyetemi hallgató is akadt, akik közül az egyik ellen elfogató parancs is van kiadva. A letartóztatottak névsora a következő: Tomescu, érettségizett fiatalember, munkanélküli, ennek öccse, Stelian nyomdász, Ivanovici másodéves építészeti akadémiai hallgató, a Resita rajzolója, akit eddig már háromhavi elzárásra ítélték, Dumitrescu Mircea jogász, nyomdavidallalati tisztviselő, Voencescu Gheorghe, építészeti akadémiai hallgató, Rudescu Alexandru, Isan Ioan az Univerusul egyik nyomdása és egy Blumenfeld nevű többszörösen büntetett zsebtolvaj. A hamisításokat a banda mérnökjelölt és nyomdász tagjai követték el. A jegyeket a normális árnál valamivel olcsóbban adták a vevőknek. A „Bucuresti hónap” ideje alatt minden sportlátványosság jegyeit meghamisították, azonfelül a Marselles és a Liverpool csapatok mérkőzéseire is adták el nagymennyiségű hamisjegyet. Az utolsó szállítmányt a Toma Aurel—Decio meccsre készítették. Három hónap alatt a banda nem kevesebb, mint 500.000 lej értékű jegyet helyezett el, de az eredeti értékkel valamivel olcsóbban, 400.000 lejért. A hamisításokból befolyt pénzeket tisztességesen megosztották egymás között.

A nyomozás tovább folyik és főleg annak megállapítására szorítkozik, honnan szerezték meg a hamisítók a pénzügyigazgatóság papírját, amelyre a kitűnően sikerült hamisítványokat nyomtatták.

Nagy melegséggel fogadták Londonban az egyiptomi delegációt

London, augusztus 24. (Rador.) Az új angol-egyiptomi szerződés aláírása végett tegnap egyiptomi delegáció érkezett Londonba Nahas pasa elnökletével. A Victoria-állomáson többszáz egyiptomi diák és nagy tömeg ünnepelte az egyiptomi delegátusokat, akiket Eden és Sir Miles Lampson egyiptomi angol főbiztos fogadott.

Szenzációs letartóztatások várhatók a belgiumi kémkedés ügyében

Liège, augusztus 24. (Rador.) A kémkedési ügyben tegnap egész nap folytatták a nyomozást. A csendőrök Eupen kerületben kutattak. A házkutatások során találtak bizonyos dolgokat, amelyekről azonban a hatóságok felvilágosítást nem adtak a sajtónak. Megállapítást nyert, hogy március 7-én, amikor a német csapatok bevonultak a Rajna-vidékre, Larets vádlott Aix-la-Chapellebe a következőket telefonálta: Három óra alatt csupán 8 csendőrrel találkoztam.

Annyit megerősítenek, hogy rövidesen szenzációs letartóztatásokat fognak eszközölni.

— Szeptember elején újból tárgyalni fognak a földgáz ügyében. Szeptember első napjaiban Clujra érkezik Motas mérnök a Sonametán vezérigazgatója, hogy a városnál folytassa a tárgyalásokat a földgáz bevezetés kérdésében. Többször hírt adtunk arról, hogy a földgáz bevezetés ügyében hosszú hónapok óta folynak Clujon a tárgyalások, de mindezekig eredmény nélkül. Motas mérnök a tavasz folyamán nyújtotta be ajánlatát az interimár bizottság elnökének, dr. Draganu polgármesternek. Ezt az ajánlatot, amint értesülünk a város nem fogadja el, arra való hivatkozással, hogy a Sonametán a bevezetéstől számítva csak 20 év múlva akar százalékos fizetni a városnak és ez a százalék olyan összeg, amelyet a város vezetői nem tartanak elegendőnek. Ezért aztán a tavaszi tárgyalás meddő maradt. Most állítólag újabb ajánlattal érkezik Clujra a Sonametán vezérigazgatója és valószínű, hogy a tárgyalások ezúttal sikerre fognak vezetni.

Mit látni és hallani a francia-spanyol határon?

Hendaye, augusztus hó. Biarritzban a tengerparton hallottam az első ágyudörgést — illetve annak távoli visszhangját. Tisztán ki lehetett venni a tenger morajlása közben az ágyulés kettős döbbenését. A járókélok és furdözök egy pillanatra felfigyeltek, azután folytatták nyári szórakozásukat. Tulnyomórészt már megszokták a kora délelőtti órákban kezdődő és 10—15 percenként felhangzó tompa morajt. Ettől eltekintve, Biarritzban a közeli polgárháborúkat nyomát sem látni. Az előkelő furdóváros életét a gazdasági válság jobban megzavarta, mint a 30—40 kilométerrel lejjebb folyó harc, mely legfeljebb egy új „attrakcióval” gazdagította a furdóvendégek szórakozását. A spanyol határ megtekintése ma éppúgy hozzátartozik a nyaralók programjába, mint a tengeri kirándulás. Mindenki látni szeretne valamit a háborúból, vagy a hadakozó spanyolok életéből. Szombaton és vasárnap valóságos autókavarnok lépik el a Spanyolország felé vezető országutakat. Egy élelmes autóbussz-vállalat pár nap óta kirándulásokat rendez a határnak a kormány-csapatok és a felkelők által megszállott különböző pontjaira.

Az összes határközségek közül Hendaye játsza a legfőbb szerepet. San Sebastianból ebbe a párezer lakosú kis városkába telepedtek át a követségek és konzulátusok, melyek még a spanyol királyság idején megszokták, hogy a nyári hőség alatt az óceán partján, a Guipuzcoa tartomány előkelő székvárosába költözzenek. Hendaye most váratlanul San Sebastian helyét foglalta el és fontos diplomáciai központ lett. Ide futnak össze az Észak-Spanyolországból érkező hírek is. Emellett mindössze néhány kilométerre innen kezdődik a csatározás.

A határt itt a Bidassoa folyam alkotja, mely ilyenkor nyáron csak a dagály óráiban telik meg vízzel. Hendaye-t Spanyolországgal 25—30 méter hosszú hid köti össze, melynek mindkét végét sorompó zárja el a felkelés óta. A francia hidőt csendőrsztag őrzi; a kiváncsi közönséget csak 30 méterre engedik a hidhoz közeledni. A franciák menet és jövet mindenképpen átbotcsátanak, aki utlevelet mutat fel. Így jutottam át én is a Bidassoa hídján a spanyol sorompóra, ahol kormány-párti polgárok fogadtak és tudomra adták, hogy reggel óta kizárólag a saját hatóságait és a külföldi diplomatákat engedhetik be. A határőrség tagjai alkalmi katonák voltak, egyenruháként nagyjából színes ruhák zubbonyt és sötétkék vászonnadrágot viseltek. Fejükön fekete baszk sapka, kezükben vadászfegyver volt. Meglátszott rajtuk, hogy nem minden nap borotválkoznak. Magyarzatuk szerint a szigorú határzárlatot azért rendelték el, hogy a vidék katonai helyzetéről ne szivároghassanak ki hírek. A kémeztől és az indiszkréciótól való félelem mindkét táborban általános. Két nap óta különben is hevesebb a harc San Sebastian és a Hendaye-jel szemközt fekvő Irun körül. Az ellenforradalmárok elfoglalták Tolosát és heves támadást intéztek a Bidassoa túl eső kormány-párti városok ellen. Tegnap a határon fekvő Rhuna hegy csúcsáról kitűnően hallottam nemcsak az ágyuléséket, hanem a gépfegyverek kattogását és a fegyverek durrogását is Irun tözsomszédságában. Lehet, hogy a kormány-párti csapatok ellentámadást készítenek elő; az is lehet, hogy újabb nehézségek támadtak és azokat akarják leplezni. Egyelőre le kell mondanom arról, hogy Irun megtekintsem.

A fegyverlövésnek ma nem hallatszanak ide, mert a felkelők támadásának súlypontja a délebbre eső San Sebastian környékére esik. Furcsa háború ez; nem a modern hadászat szabályai szerint, hanem az ősi spanyol gerilla módjára folyik. Az itteni hegyes-völgyes terek erre különösen alkalmasak. Front, lövészárok nincsen; kisebb-nagyobb csapatok — ahogy ők mondják: hadoszlopok — ütköznek össze hol itt, hol ott. Ezért rendkívül nehéz a hadállásokat pontosan megjelölni. Csak egy-egy város elfoglalása szolgál etekintetben biztos utbaigazítással. A rögtönzött csapatok fegyverme nem mindig kifogástalan, úgyhogy „egyéni akciók” elég gyakran fordulnak elő. Nagyobb egységek felvonultatásához hiányzanak a szükséges technikai szervek s ami a legszomorúbb, az orvosi szolgálat is sokszor elégtelen, úgyhogy a sebesülteket nem mindig tudják kellő segítségben részesíteni. A hadianyaggal kezeletlenül kell banniok. A felszerelés — még

a sorkatonaságnál is, mely Spanyolországban alig 80 ezer főre rug — elégtelen vagy ósdi. Jellemző etekintetben a Guadeupe erőd esete, mely Hendaye-től pár kilométerre fekszik és átlag minden 10 peroban egy-egy lövést ad le ma. Valahányszor az egyik ágyu eldördül, óriási füstfelhő jelenik meg az erők fölött, mintha csak viharágyuból löttek volna. A hadviselt franciák ámulattal szemlélik ezt a látványt.

A spanyol határzárlat nem szüntette meg a forgalmat a hendaye-i hidon. Ha Spanyolország felé kevesen lépik át a hidat, Franciaország irányában elég sokan jönnek ma. Autó és gyalog érkeznek csomagjaikkal franciák és külföldiek San Sebastianból a felkelők előnyomulása és a vízhiány miatt. A felkelők a napokban megszállták a San-Sebastian vizmüveit ellátó víztornyot és elzárták azt. Aki csak teheti, siet elhagyni a szomszárú kárhözátott várost, mely — hir szerint — mindinkább kiürül. A mai nap folyamán állítólag az ellenforradalmárok repülői is bombázták San-Sebastiant. A madridi kormány közgei jelenleg csak külföldieket engednek átköltözni Franciaországba. Szemeim láttára érkeztek San-Sebastianból a japán nagykövetség autója, melyet egy jól megrakott teherautó követ. Jönnek csomagjaikkal más autók és gyalogosok is.

Időnként egy-egy spanyol határőr is átsétál francia földre — persze fegyvertelenül — és elbeszélget francia ismerőseivel, vagy talán rokonaival. A kapcsolatok a határmenti lakosság között meglehetősen szorosak. A határ mindkét oldalán tulajdonképpen ugyanaz a nép lakik, melynek valódi anyanyelve sem

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:
A mozi újrafestése és renoválása miatt péntekig az előadások szünetelnek. Péntektől: I. Világzenzáció! Egyrészen a teljes hosszúságú valódi Olimpia-film elejétől végig. II. Aki a montecarlo-i bankot kirabolta. Ronald Colman pompás premierszágere.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:
Hétfőtől 3 film, 1 helyár. Román-magyar felirattal. I. A tengerész-tiszt. Kalandor-dráma. Főszereplők: Sally Eilers, Charles Starret. II. Csillag hull az égen. Operette. III. Journal.
III. Journal. Helyárak: 9 és 13 lej. Kezdet: 3, 6, 9.

OPERA MOZGÓ MŰSORA:
Hétfő, kedd, szerda, 24, 25, 26-án: Premier! Házasságtörő. Főszerepben: Ronald Colman és Kay Francis.

A MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:
Kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor két világzenzáció: I. A világhírű orosz balalajka Gusleaz zenekar koncertezik. II. Gyilkosság a fedélzeten. Izgalmas tengerészdráma. Főszerepben: Robert Taylor és Jean Parker. Műsor előtt Híradó. Helyárak: 10 és 12+3 lej.

Schönfeld Hédy fűzői a legjobbak, művirágai a legelegánsabbak. „Takarékosság”. Regina Maria 11.

Kirándulást rendezünk:

I. WIEN-BE
a Mintavásárra szeptember 1-én luxusautókkal. BUDAPESTEN 2 napi tartózkodással.

II. LACUL GHILCOS-ig
pedig augusztus 29-én. Felvilágosítást ad:

Clujon
ECONOMIA Piața Unirii 23 és MEZEI P. Unirii (városháza) menetjegyjárodák. Dejen és Turdán: a mozigazgatóság. Jelentkezni lehet csütörtök (augusztus 27) délig.

A gyomor a legkomplikáltabb az emberi szervezetben
De a legnehezebben gyógyítható is. Sok évszázad után sikerült a tudományoknak egy kiváló gyógyszer felfedezni, mint a világhírű amerikai

GASTRO D.,
amely a legeredményesebbnek mutatkozik az emésztőszervek megbetegedéseinek. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 130.— lej után. vétel Császár gyógyszerárban Bucuresti, Calea Victoriei 124.

nem francia, sem nem spanyol, hanem — baszk. Valóságos csoda az, ahogy az őslakoságnak ezek a leszármazottai iskola nélkül megőrizték nyelvüket, mely talán a ma beszélt legvégibb európai nyelv. A Hendaye ellenében elterülő Guipuzcoa tartomány a spanyolországi baszkok földje. A hagyománytisztelő és hitbuzgó baszk nacionalisták azért állottak a népfront oldalára, mert bizonyos önkormányzatot remélnek tőle, míg az ellenforradalmárok, akik az egységesítés hívei, hallani sem akarnak erről. A polgárháború Spanyolországot valósággal alkotóelemeire bontotta a különböző tartományok, melyeknek külön történeti multjuk, vagy néprajzi jelentőségük van: Navarra, Guipuzcoa, Andalusia, Satalania stb. ugyszólván teljes egészükben csatlakoztak az egyik, vagy a másik irányzathoz.

A Guipuzcoa tartomány birtoklásához nagy érdek fűződik ipari és élelmezési tekintetben, nem is szólva a stratégiai szempontokról. Az iruni és san-sebastiani kormánycsapatok bármikor hátra támadhatják a felkelőket és a catalanai és madridi seregekkel összefogva három felől kerithetik őket körül. Ez magyarázza Mola tábornok egyik legutóbbi naptarancsát, melyben sürgős feladatként jelölte meg Irun és San-Sebastian elfoglalását. Valószínű tehát, hogy még nagyobb összecsapásokra lehet számítani és így a Hendaye-ba kiránduló nyaralóknak izgatottabb hadiélme-nyekben is lehet még részük.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közléseim egy asó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkérésöknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelgés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Benőülésre 20 éves szépnek mondható hógom részére, intelligens, vallásos, jómegjelenésű, szolidigényű fiatalembert keresek „Biblos egzisztencia” jelgére a kiadóba.

Keresek főtéri férfi és női divatüzlettembe jómegjelenésű, agilis, perfekt román, magyar és német nyelven beszélő gyakorlati fiatalembert. Ajánlatokat Klein Izidor Targu-Mures, Reg. Ferdinand 23 címre kérek.

Házvezetőnő állást keres jófőző középkorú zsidó nő, rituális háztartásban. Cim: Str. Baritiu 12. Guttman 3Hermannál, az emeleten hátul.

Olajmalom lisztőrőkölve Letkán sürgősen eladó, esetleg telekkel, értekezni Händler & Krausz Baleni-Salaj címre.

Ottont nyujtanék intelligens zsidó leány, ki kéttágu családomnak háztartási vezető. Cimeket Fortuna, Satumare kérem leadni.

Magántanulók figyelme! Alsó középiskolások magántanulók részére a szombat ságoru megtartásával kurzust rendezek. Olcsó tandíj, biztos eredmény. Cimeket kérem leadni a kiadóba.

1—2 középiskolai tanuló teljes ellátásra korrepetálással, német, francia, latin oktatással, mérsékelt ártért vállal Roth ort. izr. w. nár, Oradea, Str. Nicolae Zigre 21.

Gimnázista leányka belvárosban ort. izr. uricsaládnál teljes ellátást kaphat. Zongorahasználat. Értekezni Astra likörgyár Cluj, P. Mihai Viteazul 7.

RADIO MŰSOR

Kedd, augusztus 25.
Bucuresti. 12.40: Zenekar. 2: Hírek. 7.20: Román népdalok. 8.30: Rádiózenekar.
Budapest. 7.45: Torna. 11: Hírek. 6: Szalonzenekar. 9.10: Boherceg, operett.
Droitwich. 7.30: Szórakoztató zene. 9.15: Jazz dalok. 9.45: Hangverseny. 11.30: Szalonzene.
Bécs. 6.30: Huebel bariton 5 Brahms dalt énekel. 8.05: Mozart: Così fan tutte kétfelvonásos opera Salzburgból.
Prága. 9.30: Caruso lemezek.
Post Parisien. 7.35: Grieg és Stin Saens lemezek. 9.10: Zongoradarabok. 9.50: Hangverseny.
Radio Lyon. 9: Ariák.
Strasbourg. 6.30: Hangverseny.
Toulouse. 12.40: Katona induló.
Belgrád. 1: Rádiózenekar. 8.50: Bugarinovic Melánia énekel. Mokranjac János csellózik.
Ljubljana. 9.30: Rádiózenekar. 11.20: Tamburazene.
Varsó. 5: Bariton és basszus lemezek. 6: Szórakoztató zene. 10.30: Ukrán népdalok.

Szerda, augusztus 26.
Bucuresti. 2: Hírek. 7: Zenekar. 9.35: Cselőszóló. 10.15: Énekszóló. 10.30: Hírek. — 10.45: Rádiózenekar.
Budapest. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 1.05: Énekszóló gondokakisérettel. 2.30: Szimfónikus zenekar. 12: Szalonzene.
Droitwich. 8.15: Ének- és zenekar. 9: Hangverseny. 11.15: Fuvola-, hegedű-, brácsa- és zongoraszónáták. Közben szoprán-dalok.
Bécs. 8.30: Rádiózenekar. Szoprán és tenor-dalokkal. 10.05: A salzburgi Mozarteum zenekar hangversenye.
Brünn. 6.05: Szalonzene.
Prága. 6.40: Polacsek zongoraművész Chopin b-moll szonátáját játssza. 10: Mozart szerenádok.
Párizs. 9.30: Szimfónikus hangverseny.
Radio Paris. 9: Belga, kanadai és angol dalok. 12.15: Könyvi zene.
Strasbourg. 6.30: Rádiózenekar. — 9.30: Szimfónikus hangverseny.
Toulouse. 11: Dalok. 12: Jazz. 12.15: Katonainduló.
Belgrád. 1: Rádiózenekar. 7: Népdalok. — 8.05: A Falstaff Salzburgból.
Varsó. 6: Szopránének fuvolakisérettel. 11: Szimfónikus lemezek.
Riga. 8.05: Schubert: VIII. szimfónia. 11: Bizet: Arlesli leány. Szvit. 10.15: Mozart-lemezek.

— Az ma fia P aralkodó ával eg versenyt. utazik, al

— Töb por. A c ködik” e este és va rakozik. bódéja el tek figye kárma V deja előt porral pr adagot sz mert a s hallatszot ket ejtet szemlélok és Máté. A mentől zeiben ta mitrast é őrségre, a indult me

— Ha feszülés szened. a ra egy keserűviz tési zava gőzfűződe orvosok a

— Erő Tribune-b „Nős, 40 létezik o dolgoztan óra, könn letésemné telen. Tu vállalni, c chessem e ne.” A h ket és a munkaerő dött az e oka a ros A gyáros den ember halt tulaj van anny bevallja, tisztességégteljesít „szinte” válogatha teség is

— Izlet jük am levél- és — olcsóbb a bélyeg az egyik hatjuk — Egy fran sen nyom kellemes borítókra

— Orv gyász, se megkezd

— Láz Angolába matán — törzs, a l lázadtak vallási o ták meg főnökök „Wboni” ságúnál Nemrég jártak a kőve, du szesitalok ványképe legutóbbi ni a hag postával szemben) vásárolhat takarékosseg könyvre is.

Urileány sétatéri villában lakást kaphat Octavian Goga 7, ajtó 7.

Iskolágyermeket teljes ellátásra 1000 lej ért elfogad jobb zsidó család. Lázárné Reg Ferdinand 89.

Iskolágyermeket teljes ellátásra 1000 lej ért elfogad jobb zsidó család. Lázárné Reg Ferdinand 89.

Iskolágyermeket teljes ellátásra 1000 lej ért elfogad jobb zsidó család. Lázárné Reg Ferdinand 89.

HIREK

Az uralkodó és a khapurtalai maharadza fia Pradealon. Bucurestiből jelentik: Az uralkodó tegnap a khapurtalai maharadza fiával együtt végignézte a predeali atlétikai versenyt. Az indiai vendég ma Constantzába utazik, ahol egy Cannesből jött jachtra száll.

Több embert megsebesített a robbanó por. A cluji sétaterén néhány nap óta „milkodik” egy vurstli, ahol különösen szombat este és vasárnap délután igen sok ember szórakozik. Szombat este az egyik mutatványos bódéja előtt egyszerre hangos kiáltozásra lettek figyelmesek az emberek. A különös nagy kárma Vladimir Dumitras mutatványos bódéja előtt zajlott, aki ujjá között robbanó porral produkálta magát. Ugyilatszük tulnag adagot szorított hüvelyk s középső ujjá közé, mert a szokásos robbanásnál nagyobb zaj hallatszott. A robbanó por súlyos égési sebet ejtett a mutatványos Dumitrason és a szemlélők közül Tosa Vasilet, Butos Simiont és Máté Józsefet sebesítette meg könnyebben. A mentők költöztek be a sebesülteket. A közelben tartózkodó detektív leigazolhatta Dumitras és bekísérte az ötödik kerületi rendőrségre, ahol robbanó por tiltott árusításáért indult meg ellene az eljárás.

Ha fáradt és izgatott, ha a hasban feszülés kínozza és gyakori félelemérzetben szenved, akkor igyék reggelként éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez megszünteti az emésztési zavarokat, csökkenti a mérges bégázéledést s elhárítja a vértudulásokat. Az orvosok ajánlják.

Erdemes ösztönözni lenni. A Chicago Tribune-ben jelent meg az alábbi hirdetés: „Nős, 40 éves fehér ember állást keres. Nem létezik olyan munka, amelyben eddig ne dolgoztam volna. Feltételek: kevés munkára, könnyű elfoglaltság, magas fizetés. Születésemnél fogva lusta vagyok és tisztességtelen. Tulajdonképpen nem akarnék munkát vállalni, de kényserülve vagyok rá, hogy „hessem és aludhassam. Cim: J., 434 Tribune.” A hirdető halomszámra kapja a leveleket és a legismertebb vállalatok hívják meg munkaerőnek. A lap szerkesztősége érdeklődött az egyes vállalatoknál, hogy mi lehet az oka a rossz önmínősítési hirdetés sikerének. A gyárosok javarésze azt felelte, hogy minden ember kivétel nélkül a hirdetésben foglalt tulajdonságokkal rendelkezik, de akinek van annyi hátorsága, hogy ezt ilyen nyíltan bevallja, sőt újságba is teszi, csak nagyon tisztességes, jóravalló, becsületes és kötelességteljes ember lehet. Így történt, hogy az „öszinte” hirdető most a legjobb állásokban válogathat. Végre egy eset, amikor az öszinteség is kifizetődik...

Izletes levélbélyeg. Mindnyájan ismerjük ama bizonyos hivatalnok esetét, akit levél- és bélyegnyalónak alkalmaztak, mert — olcsóbb volt, mint a szivacs. Nos, ezeknek a bélyegnyalónak a helyzete — amint azt az egyik francia lapban mint csemegét olvashatjuk — rövidesen öröndetesen javulni fog. Egy francia mérnök feltalálta és természetesen nyomban szabadalmaztatta a citrom- és kallemes narancszi levélbélyeghátakat és borítékragasztékokat.

Orvosi hír. Dr. Abraham Lajos nőgyógyász, sebész, hazaérkezett, rendeléseit ismét megkezdte. Reg. Ferdinand 43—45. I. emelet.

Lázadás az eladott bálványok miatt. Angolában, Portugália nyugatafrikai gyarmatán — amint Lisszabonból jelentik — két törzs, a lueni és kimundo törzsek tagjai felázadtak törzsfőnökeik ellen. A fekete hívek vallási okokból, varázslók parancsára tagadták meg az engedelmességét, mert a kapzsi főnökök elköttyavették a szent ereklyéket, „Wboni” krokodilistenség hatalmas, életnagyságú jával nagyobb bálványait és álarcait. Nemrég egy amerikai filmvállalat emberei jártak a környéken és a főnökökkel alkut kötve, durranóbékák, sárgarézpitykék és szeszitalok ellenében vásárolták meg a bálványképeket. Emiatt a kuitói óserdőben a legutóbbi alkalommal nem lehetett megtartani a hagyományos holdünnepet. A törzsek varázslói kijelentették, hogy nem vehetnek részt a hivatalos szertartásokon, amelyek ilyen körülmények között elmaradtak. A babonás nép az istenek haragjától és bosszujától tartva, lázongani kezdett. Főközben a törzsfőnökök is belátták, hogy súlyos bünt követtek el és azt mindenáron jóvá kell tenni. Legutóbbi az általános elégedetlenség hatása alatt kétszáz főtnyi csapatot rendeltek ki, hogy keressék meg a filmeseket és lehetőleg szépszerével, de ha kell, erőszakkal is szerezze vissza az egyházi kincseket. A benszülöttek nyíllal és lándzsával felszerelve indultak utjukra és mindenre elszánva keresik az óserdőben az amerikaiakat.

1928-ban létesült Schwartz Menyhértné orth. zsidó leánynevelő intézete-internátusában

ORADEA, Str. Ep. Clerogariu No. 8. A beiratások 1936—37 tanévre folyamatban vannak. Állandó tanárnői felügyelet! Zenei kiképzés! Idegen nyelvek! Kétnős rendiárak! Prospektus!

Vizvezetékcső-tolvajokat fogott el a rendőrség. Szombaton délután két fiatal embert kísérték be a cluji központi rendőrségre, akikre rábizonyult, hogy hetek óta lopják a vízvezetékcsöveket. Hosszabb ideje több feljelentés érkezett a rendőrségre, amelyben elpanaszolták a károsultak, hogy ismeretlen tettesek leszerelik a vízvezetékcsöveket. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a vízvezetékcső-tolvajok kézrekerítésére, amely eredménnyel is járt. Letartóztatták a két fiatalembert, akiknek nevét a vizsgálat érdekében egyelőre nem hozzák nyilvánosságra. A rendőrség felkéri az összes károsultakat, hogy a vizsgálat megkönnyítése érdekében jelentkezzenek a központi rendőrség büntügyi osztályán.

Úrés fiókot találtak a betörők. A vasárnapról hétfőre virradó éjszaka ismeretlen tettesek betörték a Wilson uccai Vasmunkásotthonba, ahol felfeszítették az irodahelyiséget és a fiókokban pénz után kutattak. A befolyt pénzt az illetékesek még szombaton bankban helyezték el, úgyhogy a betörők csak üres fiókokat találtak. A porlajárt betörők mindössze két bördödöt vittek el. Hétfőn délelőtt kiszállott a helyszínre dr. Drághiciu rendőrigazgató, Serban komisár és két detektív, akik helyszíni vizsgálatot tartottak. Valószínűleg sikerül hamarosan elfogni a betörőket.

Az első héber hangosfilm. Jeruzsálemből jelentik: Az első héber hangosfilm, amelynek címe: Giborej Hagalim (A hullámok hősei) a napokban elkészült. A filmet legközelebb bemutatják Palesztina összes mozijaiban. A külföldről is számos rendelés futott már be. A cselekmény központjában egy életmentő sorsa áll. Tel-Aviv városi tanácsa a vörös Mogen David, Tel-Aviv rendőrsége és a városi életmentők is szerepelnek a filmen. Nagyon érdekesek a film vizualatti felvételei. Max Mack, a híres berlini filmrendező állította össze a darabot és ugyancsak ő rendezte a legközelebbi héber hangosfilmet, amelynek címe: Tel-Aviv, a zsidó város szimfóniája. ebben a filmben a főszerepet egy világhírű zsidó hegedűművész fogja játszani.

Három vasuti karambol egy napon. Bucurestiből jelentik: Darmanesti állomáson (Bucovina) egy tehervonatba beleszaladt egy mozdony. Mindkét lokomotív és több kocsi kiugrott a sinekről és megrongálódott. Embérlődozatban nem esett kár. Greive Iacob mozdonyvezetőt, aki a balesetet okozta, teljesen részeg állapotban találták meg. Letartóztatták. — Bogdana állomáson hibás irányítás miatt három kocsi kisiklott. Embérlődozatban nem esett kár. — A Hațeg melletti Subcetate állomáson összeütközött három tolató tehervonati egy tehervonattal. Hat vonog összetört. Munteanu George fékező elült.

Egy targumuresi zsidó iparos 50 éves jubileuma. Meleg és bensőséges ünneplésben részesítette tegnap a targumuresi társadalom Godt Adolf, vízvezetési vállalkozót, akit 50 évvel ezelőtt szabadított fel az akkori bádógos-céh. A Zsidó Kulturházban ünnepélyes külsőségek között megtartott jubileumon, a város egész társadalmá megjelent és képviseltette magát nemzetiségre való különbség nélkül. A diszközgyűlést a „Poale Cedek” zsidó iparosgyűlés rendezte, Fodor Miksa elnöke alatt. Fodor Miksa elnök üdvözölte a jubilánsot, meleg és keresetlen szavakkal, majd dr. Czitrom Lázár jogtanácsos ismertette a céhek történetét. Ezután különböző intézmények képviselői köszöntötték Godt Adolfot, a jubiláns érdemeit méltatva. Elsőnek Sennensieb Béla elnök a hitközség nevében, azután Stern Antal alelnök a Chevra Kadischa szentegylet nevében, dr. Darvas Mór a helyi cionista intézmények részéről, dr. Máthé János a kereskedelmi és iparkamara nevében, dr. Márk Miklós főtitkár a Kereskedő Társulat, dr. Lakatos Sándor főtitkár a Gyáripárosok Szövetsége, Benczel Béla főtitkár az Ardeali Zsidó Árvagondozó nevében üdvözölték Godt Adolfot, majd Bustya Béla elnök a magyar iparos egyet nevében beszélt és ezután sorra üdvözölték a jubilánsot a különböző kisipari szervezetek, nemkülönben barátai nevében Baumgarten Géza és Mészáros Dénes. A meleghangú üdvözlésekre Godt Adolf válaszul, aki keresetlen, egyszerű szavakban köszöntötte meg az üdvözlést. A diszközgyűlés Fodor Miksa elnök zárószavaival ért véget.

Mi az antiszemitizmus? Egy magas anglikán egyházi méltóság, aki Artifex néven szokott a Manchester Guardian-ben írni, legutóbb a következőképpen határozta meg az antiszemitizmus fogalmát: „Az antiszemitizmust betű szerinti rendkívül csunya és piszkos betegségnek tartom. Ami a tífusz a testi szervezetben, ugyanaz az antiszemitizmus a lelki téren. A tífuszt bacillus terjeszti s csak fertőzés után kapható meg. Mégis csak az ember betegszik meg, akinek hajlama van rá. Piszok, szegénység, rossz táplálkozás, ez hajlamossá teszi a tífuszra. Az antiszemitizmus szintén egy különleges lelki betegség s csak úgy kapható meg, mint a tífusz, ha valaki megfertőz vele valakit. De éppen úgy, mint a tífusz, nem elég a fertőzés, még hajlamosság is kell hozzá. A hajlamosságot a tudatlanság, a gyűlölet, szegénység, állatlanság és nyomorúság készíti elő”.

Orvosi hír. Dr. Silbermann Marcell fogorvos külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett és rendeléseit újra megkezdte. Piața Mihai Viteazul 40.

Sirkövetés. Megb. Sichermann Jakob volt huedini kereskedő és hitközségi alelnök sirkövetése f. évi augusztus 30-án, vasárnap déli 1 órakor lesz a cluji temetőben.

Owens,

a remek amerikai olimpiikon, köztudomás szerint néger. Milyen fájdalmas lehetett a náciok számára, hogy Berlinben négernek és zsidók fejére kellett, hogy tegyék a babérokoszorút!

De Owens még szörnyebb jelentőség a barnák szemében. Ő is barna és nem fekete, mert nem tisztá néger, hanem fajkeveredés, ahogy náciéknál mondják: fajgyalázás szülötte.

Anélkül, hogy az izmok játékát és bizonyos izomcsomók különleges fejlettségét tulbecsülnék, idézzük a „Manchester Guardian”-t, amely szerint a feketeék és fehérek vegyülése új kipust teremtett, amely elűt mind az egyikőtől, mind a másiktól és egészen különleges kiváló tulajdonságokkal rendelkezik.

A nagy angol lap szerint tehát a fajkeveredés nem hanyatlást, hanem fejlődést jelent. Ezt egyébként minden természetdűdös, sőt minden félig-meddig művelt ember is tudja. Csak odaát nem tudják és odaát, a „fajtisztasági” mese hazájában volt tragédia az, hogy egy fehér-fekete fajkeveredésből származó atléta kapta a tölgykoszorút az izmok világjelentőségűvé dagasztott játékán.

Jelentkezés a társulati fiu- és női kereskedelmi liceumba

Az Oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott fiu és női társulati felső kereskedelmi iskolák az 1936—1937. tanévben az új törvény rendelkezésének megfelelőleg, mint fiu és női kereskedelmi liceumok folytatják működésüket. Az eddigi felső kereskedelmi iskolai növendékek szabályszerűen folytatják tanulmányaikat a kereskedelmi liceum VI., VII. és VIII. osztályában. A régi kereskedelmi iskola I. osztályának megfelelő V. kereskedelmi liceumba iratkozik IV. gimnáziumot végzett tanulók felvételi vizsgát tesznek szeptember hó első harmadában. Jelentkezés a felvételi vizsgára és részletes felvilágosítások kérése már mostantól kezdve az intézetek igazgatóságánál naponként d. e. 11—12 között. Végleges beiratkozás a VI., VII. és VIII. osztályokba augusztus 25-től, szeptember 3-ig, az V. osztályba a felvételi vizsga után. Az izraelita tanulók szombaton az írásbeli munkák alól felmentést kapnak.

Gombos Benő sirkövetése. Am elmúlt vasárnap avatták a cluji kongresszus hitközség sarkertjében Gombos Benő sirkövet. A kegyeletos aktusnál megjelent a megboldogult rokonainak, barátainak és ismerőseinek szép tábora. Dr. Weinberger Mózes főrabbi ünnepélyes beszédében kiemelte a megboldogult példás, nemes életét. A kevesek közé tartozott, aki szíve és meggyőződése sugallatára rendezte be földi pályáját. Somogyi Miksa a chevra nevében tartott lendületes beszédet a siremlék mellett.

Orvosi hír. Dr. Ligeti Sándorné, Somogyi Ilona dr. szemorvos, szabadságáról hazaérkezett és rendeléseit újból megkezdte. Calea Marechal Foch 53. Telefon 455.

Selyemcempészet Giurgiu és Bucuresti között. Bucurestiből jelentik: A Giurgiu—Bucuresti országúton selyemcempészbándát lepelték le. A csendőrök feltartóztattak egy selyemmel telet teherautót és annak tulajdonosát, Dobre Ionescut letartóztatták. A vizsgálat folyik.

A gombában angolkórellenes vitamin van. Patkányvetési kísérletek segítségével néhány kutató megállapította, hogy az ehető gombák közt a rókagombának, tinorunak s még néhány egyéb megvizsgált gombának angolkórellenes vitamintartalma van. Ez a vitamin a „D” vitamin, amely a megvizsgált gombákon elég nagy mennyiségben mutatható ki. A kutatók szerint kétségtelen, hogy a gomba ugynevezett ergoszterin-tartalmából lett a vitamin. A napfény ibolyántúli sugarainak hatására az ergoszterinnek elnevezett szerves vegyület átalakul „D” vitaminná. Tekintélyes vitamintartalmat mutattak ki egy sokféle gombafajból előállított gombaporban is. Nem lehetetlen tehát, hogy a gomba is nagyobb szerephez jut a vitaminban gazdagabb táplálkozásban, valamint a diétás étrendben. A kutatóknak egyébként az a véleménye, hogy nemcsak a megvizsgált gombáknak van meglehetősen nagy vitamintartalma, hanem ez a gombák általános sajátosságának tekinthető.

SZEP LAKÁS. BOLDOGSÁG. nezze meg

SZEKELU és RETI

bütorgyár r.t. állandó kiállítását

BUCURESTI TŰMUREŞ
TACHE IONESCU
KIVÁNSÁGARA KIVÜLDÖŰ MEGH. ZOTTUNNAT EREDETI RAZAMUNAL

UJ KELET Legújabb hírek

Száz áldozata van Irun bombázásának

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

A felkelők főhadiszállásáról és rádióadóállomásairól érkezett fenti győzelmi hírekkel szemben Bayonneból érkezett távirat arról számol be, hogy a város felett tegnap kormányrepülőgépek jelent meg és prókálációkat szórt le, amelyekben felszólítja a lakosságot, adja meg magát, mert különben a kormány repülői bombázni fogják a várost. 12 óra leforgása alatt a kormány repülői tényleg meg is jelentek a város felett és bombákat szórtak le.

A jelentés szerint Aranda tábornok, aki a várost védi, rádión át azt üzenté Mola tábornoknak, hogy ha nem kapja még a megígért segítséget, kénytelen lesz feladni a várost.

Ugyancsak bayonnei jelentés szerint a Canarja nevű felkelőhadihajó ma reggel bombázta Guadelupát és San Sebastiant. A bombázás azonban semmiféle kárt nem okozott, mivel a lövedékek a vízbe estek. A Havas Hendayeből keltezt távirata szerint ma három repülőgépek bombázták Irunt. Az állomás közelében kilenc bomba esett le és husz embert megölt.

Kormányjelentés szerint a guipuzcoai fronton nem volt ütközet, csak a levegőben és a tengeren. A zendülők repülői ismételt bombázták Irunt és annak környékét és a délután folyamán a Canaria nevű felkelőhajó Guadelupát, Pasajest, San Sebastiant és a sansebastiani magaslatokat bombázta, ahol a kormány tüzérsége van befészkelve. A bombázás estig tartott, de semmi eredménye nem volt.

Cordova körül mind jobban szűkül a kormánycsapatok gyűrűje

A madridi hadügyminisztérium ma reggel kiadott rádióközleménye szerint Cordova körül mind jobban szűkül a kormánycsapatok gyűrűje. A kormány jelentése szerint számos zendülőcsapat pártolt át a kormánycsapatokhoz. Egyidejűleg Giral miniszterelnök kijelentette, hogy a frontról kapott hírek a legteljesebb mértékben kielégítik a madridi kormányt,

különösen a Cordova közeli bevételéről szóló hírek. Ugyancsak madridi rádiójelentés szerint Alfonso Santa-Mariát, a madridi ABC c. lap igazgatóját a népfőnt mlíciái ma kivégezték. A madridi hadügyminisztérium ma közleményt adott ki, amelyben rámutat arra, hogy a zendülők tábornokai, akik afrikai zsoldos bennszülötteket hoztak és hoznak Spanyolországba, bennszülötteket, akiknek kegyetlenkedő és vérengző hajlamaik közismertek — azt hitték, hogy egy-kettőre végezni fognak a kormánycsapatokkal. Ebben a hiedelmükben azonban alaposan csalódtak, mert a bennszülöttesapatok partraszállításának híre csak fokozta a köztársasági csapatok harci kedvét. Ezzel kapcsolatban a Havas burzsoi jelentése arról számol be, hogy az éjjeli folyamán Burgosba a marokkói légio újabb zászlóaljja érkezett, akiket azonnal tovább küldtek a frontra.

A Havas Madridból jelenti, hogy az ottani központi börtönben tűz ütött ki. A milícia tüzérségei azonnal lokalizálták, majd eloltották a tüzet. Miután a börtönben számos fasiszta fogoly van, megtették az intézkedéseket szökésük megakadályozására. A tűz keletkezésének okait illetőleg erőlyes nyomozás indult meg.

Hatalmas tüntetések Párizsban és Londonban a madridi kormány mellett

Párizsból érkezett jelentés szerint tegnap Lillében a népfőnt százezer tagja vonult fel Leon Jouhaux, a franciaországi munkásszervezetek főtitkára előtt, aki nemrég tért vissza Spanyolországból. Jouhaux gyűjtő beszédet mondott a százezer főnyi tömeg előtt a madridi kormány mellett. A felvonulás minden incidens nélkül ért véget.

Egyidejű jelentés szerint ugyancsak a tegnapi nap folyamán tízezer szocialista és kommunista gyűlt össze a londoni Hyde-parkban, ahol rögtönzött gyűlést tartottak. A gyűlés után határozati javaslatot fogadtak el, amely arra szólítja fel az angol munkáspárt tanácsát, gyakoroljon nyomást a kormányra a madridi kormány sürgős megsegítése érdekében.

Száz áldozata van Irun bombázásának

A Havas jelenti Valenciából, hogy a népfőnt hívei hatalmas tüntetést rendeztek teg-

nap nagyszámu tömeg jelenlétében. Az összes felszólalók méltatták a kormány katonáit, akik a különböző frontokon harcolnak és arra biztatták a lakosságot, harcoljon teljes erővel a köztársasági Spanyolország győzelméért.

Egyidejűleg Gibraltárból jelenti a Reuter, hogy a kormányhí csapatok blokálni akarták a Guadalquivir folyót, amely Sevillát a

tengerrel összeköti. A kísérlet azonban eddig nem vezetett sikerre.

A Havas madridi értesülése szerint a hatóságok házkutatást tartottak Primo de Rivera, a volt diktátor feleségének lakásán és számos fegyvert találtak.

Kormányjelentés szerint az iruni bombázásnak több mint száz halálos áldozata van.

Danzigi cégek nem szállítottak repülőgépet a felkelőknek.

Berlin, augusztus 24. (Rador.) A DNB közli, hogy a danzigi szenátus kijelenti, hogy egyetlen danzigi cég sem vett részt a Fokker-gépek szállításában, amelyeket lengyel pilóták vezettek és amelyek közül kettő lezuhant Bayonne vidékén.

Hitler után Mussolinivel is találkozik Horthy

A magyar sajtó udvariassági látogatásnak minősíti Horthy látogatását Hitlernél

Bécs, augusztus 24. (Rador.) Jólétesült körök szerint Bechtsgadenben Horthy azt az indítványt tette Hitlernek, tartsanak közös értekezletet a német, osztrák és magyar államfők. Megjegyzik azonban, hogy ilyen konferencia el sem képzelhető Olaszország bevonása nélkül.

Egyidejű budapesti jelentés szerint az egész magyar sajtó udvariassági ténynek tekinti Horthy látogatását Hitlernél. A Pester Lloyd megállapítja, hogy általános szokás, hogy az államfők felhasználják az őket egymástól elválasztó kis távolságokat személyes találkozás létrehozására. A jelen esetben még két baráti ország államfőiről van szó, ugyehogy az udvariassági aktus még természetesebb. Ezenkívül a találkozásnak nem volt semmilyen politikai célja. Horthy alkalmat fog keresni arra is, hogy Miklással találkozzék.

Nagy feltűnést kelt Magyarországon Horthy és Hitler találkozója

Egyébként a magyar közvélemény élénk érdeklődéssel kíséri Horthy kormányzó ausztriai és németországi útját. Az érdeklődést indokolta teszi, hogy amióta Horthy tengernagy kormányzó, ez az első külföldi útja, amit nagy titokban készítettek elő. Horthy és Hitler találkozója nagy feltűnést keltett egész Magyarországon. Hivatalos körök azt állítják, hogy úgy a német vezérnél, mint Miklással történt találkozásnak csupán udvariassági jellegük van. Eddig semmi sem enged arra következtetni, hogy más jel-

leget lehetne tulajdonítani a találkozásnak. Mégis megállapítható, hogy

a három államfő által kifejezésre jutott barátság szimbolikus értelme van és azokban a nemzetek is érdekeltek vannak. Feltételezik, hogy Horthy útjának azonnali eredménye lesz a német-magyar-osztrák barátság kimélyítése terén.

Lehetetlennek látszik, hogy Horthy ne mutasson hasonló gesztust az olasz királlyal szemben is. Másrészt megjegyzik, hogy Horthy tengernagy gesztusa hivatva van kedvező terepet előkészíteni az olasz-osztrák-német-magyar együttműködés létrehozása érdekében kifejtendő erőfeszítéseknek.

Végül egyes magyar körök számára formális cáfolat akar lenni a látogatás a német terjeszkedési veszélyre a Duna-medencében. Budapestten tehát azt hiszik, hogy Horthy látogatása, dacára annak magánjellegének, nem mentes a politikai jellegtől.

Horthy Mussolinivel is találkozik?

A Havas római jelentése szerint egyelőre semmi sem enged arra következtetni, hogy Horthy kormányzó találkoznai fog Mussolinivel is. Ez a hír Horthynak Fuschsniggal és Hitlerrel való találkozója után terjedt el. Rómában megjegyzik, hogy ilyen találkozás lehetséges, sőt valószínű, ha Horthy kifejezést adna azon szándékának, hogy folytatni akarja látogatásai sorát. Másrészt emlékeztetnek arra, hogy Mussolini ma Dél-Olaszországba utazik, ahol a hónap végéig marad és résztvesz a hadgyakorlatokon.

Öt vasgárdista Sinaiában halállal fenyegette meg Madgearut és dr. Luput

Mit tartalmaz a „legionárius mozgósítás parancsa”? Madgearu táviratilag tiltakozott az uralkodónál a fenyegetés ellen. Galaton két vasgárdista merényletet kísérelt meg Stelescu egyik helyettese ellen

Bucuresti, augusztus 24. (Az Uj Kelet tud.) A körülmények nem engedik, hogy kommentárral kísérjük azokat az eseményeket, amelyeket alábbi tudósításaink foglalnak magukban. A történektől mindenesetre kiderül, hogy nem tuloznak azok a demokratikus politikusok, akik az ország rendjének anarchikus aláaknázásáról beszélnek. A sinaiai „mozgósítási parancs” felolvasása és a galati merénylet sokkal szimpatikusabb jelenségek, semhogy különösebb felvilágosításra szorulnának. Az eseményeket alább adjuk.

Galat, augusztus 24. Tegnap délben Galatban merényletet követtek el Oscar Stoescu egyetemi hallgató ellen. Stoescu a Cruciada Romanismului nevű szervezet tagja, amelynek parancsnokát, Mihail Stelescut a vasgárdisták röviddel ezelőtt meg-

gyilkolták. Azóta elnöki tanács irányítja a szervezet ügyeit, amelynek Stoescu is tagja lett. A diák szervezetének galati tagozatánál tett vasárnap inspekciós látogatást. Midőn kilépett a vendéglőből, ahol két barátjával együtt ebédelt,

két vasgárdista ugrott elő, akik közül az egyik több revolverlövést adott le. Egyik golyó sem talált, mert Stoescu váratlanul földre vetette magát.

Két barátja visszahúzódott a vendéglőbe, míg a gárdisták rátámadtak Stoescura és botokkal, valamint vasrudakkal addig verték, amíg eszméletét veszítette. Az elősiető járőrök elfogták az egyik merénylőt és első segélyben részesítették Stoescut. Az elfogott merénylő kijelentette, hogy

Traian Popescunak hívják, kereske-

delmi akadémiai hallgató és a vasgárda tagja.

Az áldozat állapota súlyos.

Bucuresti, augusztus 24. Virgil Madgearu volt pénzügyminiszter sinaiai villájában nyaral. Vasárnap délután a villa egyik szobájában dr. Ernest Ene volt pénzügyi alminiszterrel tárgyalt Madgearu, midőn öt zöldingese fiatalember lépett be a villa kapuján. Az udvaron Madgearuné tartózkodott, aki éppen két vendégét kísérte ki. Az egyik fiatalember Madgearuné elé állt és a következőket olvasta fel előtte:

„1936. augusztus 6. Abban az esetben, ha kapitányunk, Corneliu Zelea Codreanu, vagy a légio bármelyik vezetője ellen merényletet kísérelnének meg, parancsunk van arra, hogy 24 órán belül távolítsuk el az élők sorából bármilyen eszközök által és bárhol találatának is a következők:

1. Virgil Madgearu.
2. Dr. Mezinescu.
3. Dr. Lupu.

A zöldingések csoportjának vezetője a fenti utasítást tartalmazó papírost átadta Madgearunak, aki azonnal besietett férjéhez és rémülten közölte vele a történeteket. Madgearu telefonon érintkezést keresett a rendőrséggel és azonnali intézkedést követelt. A rendőrségnek sikerült a sinaiai állomás peronján mind az öt zöldingest letartóztatni. Megállapítást nyert, hogy a csoport vezetője Eusebiu Voicu 26 éves egyetemi hallgató, második évet tölti a bucaresti egyetem matematikai szakán. A többiek: Gh. Bozdog 25 éves szabafestő, Mitrea Ion, a ghiurghiu felsőkereskedelmi iskola végzettje, Barsan Mircea 19 éves, a vasgárda tisztviselője és Savor Dumitru 17 éves constantai középiskolai tanuló. Elmondották, hogy

mindannyian a predeal vasgárdista munkatábor tagjai és kapitányuktól parancsot kaptak, amit végrehajtottak, mert erre esküt tettek és mert nem akarnak ügynök árulói lenni.

Madgearu a történetek után a következő táviratot intézte az uralkodóhoz:

„Ofelsége II. Károly királynak, Sinaia. Sire! Ma délután öt órakor a vasgárda egyenruhájában megjelent sinaiai lakásamon öt legionárius és feleségem, valamint két barátom előtt felolvastak egy szöveget, amelynek címe ez volt:

„A legionárius mozgósítási parancsából”. Panaszot tettem a rendőrségnek és az öt egyént letartóztatták a sinaiai állomáson. Az illetők vallomásából kiténik, hogy „kapitányuk” rendeletét hajtották végre és a munkatáborban kapták az utasítást Zelea Codreanutól. Három kiskorú van közöttük, az egyik bulgár eredetű. Nyilván nem izolált jelenség-ről van szó, hanem olyan „mozgósítási parancsról”, amelynek célja

a vasgárda vezetői elleni merénylet ürügye alatt megfélemlítő létkört teremteni a gyilkossági sorozat elkövetésére, amelynek politikai célnak azonosulásától.

Felhívom magas figyelmét arra, mi rejtezik ezen állítólagos munkatáborok mögött. Az ország anarchizálása végzetserőben fog következni, ha ilyen körülmények között az egyes politikai pártokat arra kényszerítik, hogy reagáljanak. Ha ebben az esetben is megtámadnák a szankciókat, ami a közvéleményben a bűnrészesség látszatát kelthetné és ártalmára lesz az ország becsületének.

Felsegéd aláutas szolgálja:

Virgil Madgearu.

Cáfollják az aidiániai katonai forradalom híret

Tiran, augusztus 24. (Rador.) Az albán sajtóiroda közli, hogy a külföldön elterjedt hírek, amelyek szerint Albániában katonai forradalom tört volna ki, kitaláltak. Albániában az élet nyugodt mederben folyik.

Cristalin és Tropic a legmodernebb minőségűek az 1959701 számú amerikai Patent szerint a legjobb Pre-servatív 5 évig áll.

CENZURAT

Taxa post...
No. 224713/
10. Telefon:
Havonta 110
Évre 600, eg
Földre: Hav
Földre 12, e
Jelölések díj
KELET az
dóság egyet
Cikkünk ut
rás megjelö

Cordova
Giral
A spanyo
diplomáciai
Németország
kormány ál
indítványho
a német ko
nyira érde
jatkormány
esatlakozás
indítványho
ása kétség
esőkkentse
ban a tekin
fegyverrel é

Megind
A diplom
idejűleg ne
országi pol
enyhülésröl
anélkül, ho
volna. A H
Velao közm
te, hogy

Cordova
csapatok
háért a

A tüzérség
lők által m
tokat. A je
a Sevilla é
kedést a k
A korma
dult az ek
is. Itt a ha
el. Délben
csapatok á
bázták. A
pe megtám
pülőgépet,
hant. Éjfé
rel bombáz
védeit, am
tal előkész
ma reggel
vát.

A Havas
mai fronte
ütközet. S
Revento f
a levegőbe
cot. A zen
egy másik
személyzet
Az Info
mánylap v
nyomulni.
nyomulni.
trónnak k
mizstertan
előni velü

A Havas
kormány